

U M O W A

między Rzeczpospolitą Polską a Związkiem Socjalistycznych Republik Rad o stosunkach prawnych na granicy państwowej podpisana w Moskwie dnia 10 kwietnia 1932 r.

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,
M Y, I G N A C Y M O Ś C I C K I,
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,

wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tem wiedzieć należy, wiadomem czynimy:

W dniu dziesiątym kwietnia, tysiąc dziewięćset trzydziestego drugiego roku podpisana została w Moskwie między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Rad Umowa o stosunkach prawnych na granicy państwowej z Protokołem Końcowym i załącznikami Nr. 1 i Nr. 2 o następującem brzmieniu dosłownem:

UMOWA

między Rzeczpospolitą Polską a Związkiem Socjalistycznych Republik Rad o stosunkach prawnych na granicy państwowej.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Centralny Komitet Wykonawczy Związku Socjalistycznych Republik Rad, pragnąc uregulować stosunki prawne na granicy państwowej pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Związkiem Socjalistycznych Republik Rad, postanowili zawrzeć o tem Umowę i mianowali w tym celu swymi pełnomocnikami:

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ:
Doktora Władysława RASINSKIEGO, byłego Dyrektora Departamentu Ceł w Ministerstwie Skarbu,

CENTRALNY KOMITET WYKONAWCZY ZWIĄZKU SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK RAD:

Borysa Spirydonowicza STOMONIAKOWA, Członka Kolegium Komisarjatu Ludowego Spraw Zagranicznych i

СОГЛАШЕНИЕ

между Польской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик о правовых отношениях на государственной границе.

Президент Польской Республики и Центральный Исполнительный Комитет Союза Советских Социалистических Республик, желая урегулировать правовые отношения на государственной границе между Польской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик, постановили заключить о том Соглашение и уполномочили для того:

ПРЕЗИДЕНТ ПОЛЬСКОЙ РЕСПУБЛИКИ —
Доктора Владислава РАСИНСКОГО, бывшего Директора Таможенного Департамента Министерства Финансов,

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ СОЮЗА СОВЕТСКИХ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ РЕСПУБЛИК —

Бориса Спиридоновича СТОМОНЯКОВА, Члена Коллегии Народного Комиссариата по Иностранным Делах и

Mikołaja Jakowlewicza RAJWIDA, Dyrektora Pierwszego Zachodniego Departamentu Komisariatu Ludowego Spraw Zagranicznych, którzy po wzajemnem okazaniu swych pełnomocnictw, uznanych za dobre i sporządzone w należytej formie, zgodzili się na następujące postanowienia:

Artykuł 1.

1. Granica państwowa między Rzeczpospolitą Polską a Związkiem Socjalistycznych Republik Rad zgodnie z art. 2 Traktatu Pokoju między Rzeczpospolitą Polską a Związkowemi Republikami, podpisanego w Rydze dnia 18 marca 1921 roku, przechodzi w terenie w taki sposób, jak ona była ustalona w dokumentach i planach, sporządzonych przez Mieszana Komisję Graniczną Polski i Z. S. R. R., wymienionych w Ogólnym Ostatecznym Protokole tej Komisji, podpisanym dnia 31 lipca 1924 roku.

2. Ustalona i wykazana we wspomnianych dokumentach linja granicy państwowej rozgranicza również w kierunku pionowym przestrzeń powietrzną i wnętrza ziemi.

Artykuł 2.

1. Granica państwowa w suchym terenie oznaczona jest słupami i kopcami, znajdującymi się po obu jej stronach. Odległość między dwoma przeciwległymi słupami lub kopcami wynosi z reguły pięć metrów. Środkiem przechodzi linja granicy państwowej.

2. W zasadzie granica państwowa przebiega linją prostą, łączącą punkty środkowe między dwoma naprzeciw leżącymi słupami lub kopcami. Linja granicy państwowej może jednak przebiegać również wzdłuż granicy odcinków gruntowych w tych wypadkach, które są przewidziane w dokumentach, wspomnianych w artykule 1 Umowy niniejszej. W tych ostatnich wypadkach, o ile tego jeszcze nie przeprowadzono, obydwie Umawiające się Strony oznaczają granicę państwową w terenie, zgodnie z wyżej wymienionymi dokumentami.

3. Na odcinkach, na których zgodnie ze wskazaniami dokumentów granicznych, linja granicy państwowej biegnie nurtem lub środkiem koryta rzeki lub potoku, przebieg linii granicy państwowej określa się miarami odległości między przeciwległymi granicznymi słupami lub kopcami, wskazanymi w dokumentach granicznych.

4. Obie Umawiające się Strony są zgodne co do tego, że zmiana łożyska granicznych rzek i potoków nie pociąga za sobą zmiany linii granicy państwowej.

5. W razie zmiany łożyska granicznej rzeki lub potoku i niemożności zastosowania zarządzeń, przewidzianych w artykule 9 Umowy niniejszej, linja granicy państwowej winna być ponownie wyznaczona w terenie przez specjalną Komisję Mieszana, przewidzianą w artykule 9 i ustalona w planie, zgodnie z dokumentami granicznymi, wspomnianymi w artykule 1 Umowy niniejszej

Николая Яковлевича РАЙВИДА, Заведующего Первым Западным Отделом Народного Комиссариата по Иностранным Делам, каковые Уполномоченные по взаимном пред'явлении своих полномочий, признанных составленными в должной форме и в законном порядке, согласились о следующем:

Статья 1.

1. Государственная граница между Польской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик, согласно статьи 2 Мирного Договора между Польской Республикой и Советскими Республиками, подписанного в городе Риге 18 марта 1921 года, проходит на местности таким образом, как она была определена в документах и планах, составленных Смешанной Польши и Союза Советских Социалистических Республик Пограничной Комиссией, упомянутых в Общем Заключительном Протоколе этой Комиссии, подписанном 31 июля 1924 года.

2. Линия государственной границы, определенная и указанная в вышеупомянутых документах, разграничивает также по вертикальным направлениям воздушное пространство и недра земли.

Статья 2.

1. Сухопутная государственная граница обозначена столбами и копцами, находящимися по обоим ее сторонам. Расстояние между двумя противоположными столбами или копцами, как правило, равняется пяти метрам. Посередине проходит линия государственной границы.

2. Как общее правило, государственная граница проходит по прямой линии, соединяющей центральные точки между двумя противоположными столбами или копцами. Линия государственной границы может, однако, проходить также вдоль границы земельных участков в тех случаях, которые предусмотрены в документах, упомянутых в статье 1 настоящего Соглашения. В этих последних случаях, если это еще не проведено, обе Договаривающиеся Стороны определяют государственную границу на местности, согласно вышеупомянутым пограничным документам.

3. На участках, на которых линия государственной границы проходит, согласно указаниям пограничных документов, фарватером или по середине русла реки или ручья, прохождение линии государственной границы определяется мерами расстояния между противоположными пограничными столбами или копцами, указанными в пограничных документах.

4. Обе Договаривающиеся Стороны согласны в том, что изменение русла пограничных рек и ручьев не влечет за собой изменения линии государственной границы.

5. В случае изменения русла пограничной реки или ручья и невозможности применения мер, предусмотренных статьей 9 настоящего Соглашения, линия государственной границы должна быть восстановлена на местности Смешанной Комиссией, предусмотренной в статье 9 и определена на плане, согласно пограничным документам, упомянутым в статье 1 настоящего Соглашения.

Artykuł 3.

1. Umawiające się Strony wydadzą zarządzenia dla należytej ochrony pogranicznych znaków, określających linię granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską a Związkiem Socjalistycznych Republik Rad (graniczne słupy, kopce, rowy i inne urządzenia) i nie dopuszczą do ich umyślnego zniszczenia lub uszkodzenia, jak również uszkodzenia linii brzegów granicznych rzek i potoków, oraz do samowolnej budowy wodnych urządzeń wszelkiego rodzaju na brzegach granicznych rzek i potoków.

2. Umawiające się Strony będą pociągać do odpowiedzialności według własnych ustaw osoby, winne zniszczenia lub uszkodzenia znaków granicznych.

3. Każda z Umawiających się Stron będzie w miarę potrzeby oczyszczała z drzew i zarosli pograniczny pas gruntu, zawarty między linią granicy Państwowej a linią granicznych znaków, znajdujących się na jej obszarze. Każda z Umawiających się Stron oczyści od drzew i zarosli pograniczny pas gruntu o szerokości czterech metrów, licząc od linii granicznych znaków, znajdujących się na jej obszarze włącznie tego obszaru, jak również będzie periodycznie przeprowadzać takie oczyszczanie w miarę potrzeby.

4. Umawiające się Strony zgadzają się na przeprowadzenie stopniowego opróżnienia czterometrowego pasa pogranicznego z zabudowań. Wznoszenie nowych zabudowań, w czterometrowym pasie pogranicznym, licząc od linii znaków granicznych, nie będzie dozwolone. Postanowienia niniejszego ustępu nie dotyczą zabudowań, niezbędnych dla potrzeb ochrony granicy, jak również młynów i innych urządzeń, wspomnianych w artykułach 14 i 15 Umowy niniejszej.

Artykuł 4.

1. Każda z obu Umawiających się Stron zobowiązuje się utrzymywać na swoim obszarze znaki graniczne w odpowiednim stanie, jak również przeprowadzać będzie naprawę znaków granicznych, znajdujących się na jej obszarze, wymianę takich znaków starych na nowe lub znaki innego typu, oraz wzniesienie własnych zniszczonych znaków granicznych. Umawiające się Strony będą dbały o to, aby przy tych robotach nie zmieniano miejsca ustawienia znaku. Dla tych celów Umawiające się Strony kierować się będą dokumentami i planami, wskazanymi w artykule 1 Umowy niniejszej i będą sprzedawać w terenie położenie znaków granicznych drogą pomiarów kontrolnych. Przy dokonywaniu pomiarów kontrolnych przedstawiciele władz granicznych, technicy każdej z Umawiających się Stron i towarzyszący im personel robotniczy będą bez przeszkód dopuszczani do granicznych i pomiarowych znaków drugiej Umawiającej się Strony.

2. Każda z Umawiających się Stron pokrywa w zupełności na swój rachunek koszt utrzymania, naprawy i zamiany znaków granicznych, znajdujących się na jej obszarze. Znaki uszkodzone lub zniszczo-

Статья 3.

1. Договаривающиеся Стороны примут меры к надлежащей охране пограничных знаков, определяющих линию государственной границы между Польской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик (пограничные столбы, копцы, рвы и другие сооружения) и не допустят их умышленного уничтожения или повреждения, а также повреждения линии берегов пограничных рек и ручьев и самовольной постройки водных сооружений всякого рода на берегах пограничных рек и ручьев.

2. Договаривающиеся Стороны будут привлекать к ответственности по своим собственным законам лиц, виновных в уничтожении или повреждении пограничных знаков.

3. Каждая из Договаривающихся Сторон будет, по мере надобности, очищать от леса и зарослей пограничную полосу, заключенную между линией государственной границы и линией пограничных знаков, расположенных на ее территории. Каждая из Договаривающихся Сторон очистит от леса и зарослей пограничную полосу шириною в четыре метра, считая от линии пограничных знаков, расположенных на ее территории, вглубь этой территории, а также будет производить периодически такую очистку по мере надобности.

4. Договаривающиеся Стороны соглашаются произвести постепенное освобождение от построек четырехметровой пограничной полосы. Возведение новых построек в этой полосе не будет допускаться. Постановления настоящего абзаца не касаются построек, необходимых для нужд пограничной охраны, а равно мельниц и иных сооружений, предусмотренных в статьях 14 и 15 настоящего Соглашения.

Статья 4.

1. Каждая из Договаривающихся Сторон обязуется содержать пограничные знаки, расположенные на ее территории, в надлежащем состоянии, а также будет производить ремонт пограничных знаков, расположенных на ее территории, замену таких устаревших знаков новыми или знаками другого типа, а также восстановление своих утраченных пограничных знаков. Договаривающиеся Стороны будут наблюдать за тем, чтобы местоположение пограничного знака не изменялось при таких работах. В этих целях, Договаривающиеся Стороны будут руководствоваться документами и планами, упомянутыми в статье 1 настоящего Соглашения и будут, путем контрольных измерений, проверять на местности положение пограничных знаков. При производстве контрольных измерений, представители пограничных властей, техники каждой Договаривающейся Стороны и сопровождающий их персонал рабочих, будут беспрепятственно допускаться к пограничному измерительному знаку другой Договаривающейся Стороны.

2. Каждая Договаривающаяся Сторона покрывает полностью за свой счет расходы по содержанию, ремонту и замене пограничных знаков, находящихся на ее территории. Знаки, повреж-

ne przez mieszkańców drugiej Umawiającej się Strony będą niezwłocznie naprawione lub wznowione na rachunek tego Państwa, którego mieszkaniec wyrządził szkodę. Należne sumy wpłacone będą nie później, jak w ciągu dni czternastu po przedstawieniu odnoszącego się do nich żądania.

3. Przedstawiciele władz granicznych jednej z Umawiających się Stron będą zawiadamiać przedstawicieli władz granicznych drugiej Umawiającej się strony na siedem dni naprzód o zamierzonej naprawie znaków granicznych i ich zamianie, jak również o pracach pomiarowych, o ile przy tem przewiduje się przekroczenie granicy państwowej do granicznych lub pomiarowych znaków drugiej Umawiającej się Strony.

4. Organy, którym poruczono nadzorowanie granicy państwowej na miejscu, winny o spostrzeżonych uszkodzeniach lub zniszczeniu znaków granicznych drugiej Umawiającej się Strony zawiadamiać właściwe swoje władze, które zawiadamiają o tem odpowiednio władze drugiej Umawiającej się Strony. Naprawy uszkodzonego lub wznowienia zniszczonego znaku granicznego dokonują władze tej ostatniej Umawiającej się Strony.

5. Zamiana istniejących znaków granicznych na nowe lub nowego typu na całym odcinku granicy państwowej może być dokonana przez każdą z Umawiających się Stron, która uprzednio zawiadamia o tem drugą Umawiającą się Stronę. Ustawione nowe znaki graniczne winny znajdować się dokładnie w tych samych miejscach, w których były ustawione poprzednie znaki graniczne.

Artykuł 5.

1. Częściowe sprawdzenie granicy państwowej na tych jej odcinkach, gdzie przebieg linii granicy państwowej został zatarty lub jest niejasny, przeprowadzać będą wspólnie przedstawiciele władz pogranicznych obu Umawiających się Stron ze współudziałem personelu technicznego i zgodnie z dokumentami i planami, wymienionymi w artykule 1 Umowy niniejszej.

2. Każda z Umawiających się Stron będzie ponosiła koszt, połączone z częściowym sprawdzeniem przebiegu linii granicy państwowej, odpowiednio do przeprowadzonych przez tę Stronę robót i działalności jej delegacji.

Artykuł 6.

1. Za wody graniczne uważa się wody bieżące, po których przebiega linja granicy państwowej, oraz wody stojące, przecięte granicą państwową.

2. Używanie wód granicznych do linii granicy państwowej dla potrzeb gospodarskich dopuszczalne jest bez osobnych pozwoleń drugiej Umawiającej się Strony, o ile ma ono miejsce bez użycia specjalnych wodnych urządzeń i budowli.

денные или уничтоженные жителями другой Договаривающейся Стороны, исправляются или возобновляются немедленно за счет того государства, житель которого нанес ущерб. Следующие суммы уплачиваются не позднее, чем через четырнадцать дней после предъявления соответствующего о том требования.

3. Представители пограничных властей одной Договаривающейся Стороны будут доводить до сведения представителей пограничных властей другой Договаривающейся Стороны, за семь суток вперед, о предполагаемом ремонте пограничных знаков и их замене, а также об измерительных работах, если при этом предполагается переход государственной границы к пограничным или измерительным знакам другой Договаривающейся Стороны.

4. Органы, на которые возложено наблюдение за государственной границей на месте, должны о замеченных повреждениях или утрате пограничных знаков другой Договаривающейся Стороны доводить до сведения своих надлежащих властей, которые сообщают об этом соответствующим властям другой Договаривающейся Стороны. Исправление поврежденного или восстановление утраченного пограничного знака, производится властями этой последней Договаривающейся Стороны.

5. Замена существующих пограничных знаков новыми или знаками нового типа, на целом участке государственной границы, может быть произведена каждой из Договаривающихся Сторон, с предварительным доведением о том до сведения другой Договаривающейся Стороны. Поставленные новые пограничные знаки должны находиться точно на тех же самых местах, на которых были поставлены прежние пограничные знаки.

Статья 5.

1. Частичная проверка государственной границы на тех ее участках, где линия государственной границы утрачена или неясна, будет производиться совместно представителями пограничных властей обеих Договаривающихся Сторон, с участием технического персонала и согласно документов и планов, упомянутых в статье 1 настоящего Соглашения.

2. Каждая Договаривающаяся Сторона будет нести расходы, связанные с частичной проверкой линии государственной границы, в соответствии с произведенными этой Стороной работами и деятельностью ее Делегации.

Статья 6.

1. Пограничными водами считаются проточные воды, по которым проходит линия государственной границы, а также стоячие воды, пересеченные государственной границей.

2. Пользование пограничными водами до линии государственной границы, для хозяйственных нужд, допускается без особых разрешений другой Договаривающейся Стороны, поскольку оно производится без употребления специальных водных сооружений и построек.

Artykuł 7.

1. Odpływ wody nie może być tamowany przez urządzenia i budowle wodne, znajdujące się na wodach granicznych lub na ich brzegach.

2. Umawiające się Strony obowiązują się usuwać wszystkie te przeszkody, które mogą spowodować zmianę kierunku biegu granicznych rzek i potoków.

3. Niedozwolone jest zanieczyszczanie lub zatrucie wody kwasami lub innymi odpadkami z fabryk i zakładów przemysłowych, jak również wszelkimi innymi sposobami, których niedopuszczalność zostanie uznana przez władze graniczne.

Artykuł 8.

1. Wody graniczne winny być oczyszczane na tych odcinkach granicy państwowej, gdzie będzie to uznane za konieczne przez przedstawicieli władz granicznych obu Umawiających się Stron. Koszta oczyszczenia w takim razie dzielą się w równych częściach między Umawiające się Strony.

2. Oczyszczanie takich odcinków granicznych wód bieżących, które znajdują się na obszarze tylko jednej z Umawiających się Stron, ta Strona przeprowadza w miarę potrzeby.

3. Przy oczyszczaniu wód granicznych należy wydobytą ziemię wyrzucać co najmniej na jeden metr od brzegu i rozrzucić tak, aby nie powstało obwałowanie i zanieczyszczenie koryta.

4. Tam, gdzie właściwa władza uzna to za niezbędne, brzegi granicznych rzek i potoków umacnia się celem zapobieżenia zmiany koryta. Niezbędne roboty wykonuje i odnośne koszty pokrywa ta Umawiająca się Strona, do której należy brzeg.

5. Umawiające się Strony będą czuwały nad tem, aby znajdujące się na ich obszarze przy granicy państwowej rowy i kanały bieżące, do których następuje spływ wód z granicznych rowów i wód bieżących, były czyszczone i utrzymywane w taki sposób, aby był zabezpieczony swobodny spływ wody z wyżej wskazanych rowów i wód bieżących.

Artykuł 9.

1. W razie zmiany łożyska rzeki granicznej lub potoku naturalną drogą, lub spowodowanej wskutek zjawiska żywiołowego, które zwróciło bieg rzeki lub potoku w innym kierunku, obie Umawiające się Strony obowiązane są wspólnie i w tym samym zakresie przeprowadzić poprawę łożyska. Koszta naprawy łożyska oraz sposób użycia sił robotniczych i nabycia materiałów budowlanych ustala się w każdym poszczególnym wypadku przez specjalnie powołowaną Komisję Mieszaną, złożoną z przedstawicieli właściwych władz każdej Umawiającej się Strony.

2. Sztuczna zmiana biegu rzeki lub potoku w jedną lub drugą stronę jest niedopuszczalna.

Artykuł 10.

1. Istniejące na granicznych wodach mosty i kładki naprawia każda Umawiająca się Strona do

Статья 7.

1. Сток воды не может быть затруднен сооружениями и постройками, возведенными на пограничных водах или на их берегах.

2. Договаривающиеся Стороны обязуются устранять все те препятствия, которые могут вызвать изменение направления русла пограничных рек и ручьев.

3. Не допускается засорение или отравление воды кислотами и прочими отбросами фабрично-заводских предприятий, а также всякими иными способами, недопустимость которых будет признана представителями пограничных властей.

Статья 8.

1. Пограничные воды подлежат прочистке на тех участках государственной границы, где это будет признано необходимым представителями пограничных властей обоих Договаривающихся Сторон. Расходы по прочистке в таком случае распределяются между Договаривающимися Сторонами в равных долях.

2. Прочистку тех участков пограничных проточных вод, которые находятся на территории лишь одной из Договаривающихся Сторон, эта Страна производит по мере надобности.

3. При прочистке пограничных вод, извлеченный грунт отбрасывается не ближе одного метра от берега и разравнивается таким образом, чтобы не было обвалов берегов или засорения русла.

4. Там, где это будет признано надлежащей властью необходимым, берега пограничных рек и ручьев укрепляются в целях предупреждения изменения русла. Необходимые работы производит и соответствующие расходы несет та Договаривающаяся Страна, которой принадлежит берег.

5. Договаривающиеся Стороны будут наблюдать за тем, чтобы находящиеся на их территории у государственной границы рвы и проточные каналы, в которые происходит сток воды из пограничных рвов и пограничных проточных вод, прочищались и содержались в таком порядке, чтобы был обеспечен свободный сток воды из вышеуказанных, рвов и проточных вод.

Статья 9.

1. В случае изменения русла пограничной реки или ручья естественным путем или в результате стихийного явления, вызвавшего течение реки или ручья по другому направлению, обе Договаривающиеся Стороны обязаны совместно и на равных началах произвести исправление русла. Расходы по исправлению, а также порядок найма рабочей силы и закупки строительных материалов устанавливаются в каждом отдельном случае Смешанной Комиссией, специально образуемой из представителей надлежащих властей каждой из Договаривающихся Сторон.

2. Не допускается искусственное изменение течения реки или ручья в ту или иную сторону.

Статья 10.

1. Существующие на пограничных водах мосты и кładки ремонтируются каждой Договариваю-

linji przecięcia ich granicą państwową. Co do sposobu, terminu i charakteru naprawy przedstawiciele władz granicznych Umawiających się Stron porozumiewają się uprzednio.

2. Każda z Umawiających się Stron może w miarę potrzeby dokonywać technicznej rewizji części granicznych mostów i kładek, znajdujących się na obszarze drugiej Umawiającej się Strony. Władze graniczne drugiej Umawiającej się Strony winny być uprzednio uwiadomione o zamierzonej rewizji, ze wskazaniem terminu jej rozpoczęcia, a po jej ukończeniu o jej wynikach.

3. Wznoszenie nowych mostów, kładek lub promów dokonywa się w porozumieniu przedstawicieli władz granicznych Umawiających się Stron. Przedstawiciele ci porozumiewają się uprzednio co do miejsca budowy, typu mostu, kładki lub promu i co do sposobu rozdzielenia kosztów, połączonych z budową tych mostów, kładek lub promów. Protokoły, zawierające takie porozumienie, podlegają zatwierdzeniu właściwych władz.

4. Porządek ruchu na granicznych mostach i innych przejściach ustanawiają przedstawiciele władz granicznych we wzajemnym porozumieniu.

5. Postanowienia niniejszego artykułu nie odnoszą się do mostów kolejowych.

Artykuł 11.

1. W punktach, w których granicę państwową przecinają szosy lub drogi polne, otwarte dla ruchu i ogólnego użytku, każda z Umawiających się Stron postawi specjalne państwowe znaki i zapory na swoim obszarze i będzie je utrzymywać w należyłym stanie.

2. Umawiające się Strony będą dbały o to, aby drogi wspomniane w pierwszym ustępie niniejszego artykułu były utrzymywane w stanie odpowiadającym potrzebom ruchu.

3. Określenie warunków przekraczania granicy państwowej na drogach, wspomnianych w niniejszym artykule, oraz na mostach i innych przejściach, wspomnianych w artykule 10 Umowy niniejszej, zastrzega się osobnemu porozumieniu.

Artykuł 12.

1. Mieszkańcom każdej z Umawiających się Stron dozwolone jest wykonywanie ze swego brzegu rybołówstwa według przepisów, istniejących na obszarze każdej Strony oraz pod warunkiem przestrzegania postanowień Umowy niniejszej.

2. Wykonywanie rybołówstwa dopuszczalne jest tylko do linii granicy państwowej, to jest na niezeglownych rzekach i potokach do środka rzek i potoków, na zeglownych i spławnych rzekach do środka nurtu, a na wodach stojących do miejsca przecięcia ich linją granicy państwowej.

3. Zabronione jest przegradzanie wód granicznych stałymi sieciami, jak również we wszelki inny sposób, utrudniający swobodny przepływ ryby.

4. Zabronione jest używanie przy połowie ryb środków wybuchowych, trujących lub odurzających

щейся Стороной до линии пересечения их государственной границы. О порядке, сроке и характере ремонта представители Договаривающихся Сторон соглашаются заблаговременно.

2. Каждая из Договаривающихся Сторон может по мере надобности производить технический осмотр части пограничных мостов и кладок, расположенных на территории другой Договаривающейся Стороны. Пограничные власти другой Договаривающейся Стороны должны быть заранее уведомлены о предполагаемом осмотре, с указанием срока его начала, по окончании же осмотра, о его результатах.

3. Возведение новых мостов, кладок или промов производится по соглашению представителей пограничных властей Договаривающихся Сторон. Эти представители предварительно договариваются о месте постройки, о типе моста, кладки или прома и о порядке распределения расходов, связанных с постройкой этих мостов, кладок или промов. Протоколы, устанавливающие такие соглашения, утверждаются надлежащими властями.

4. Порядок движения по пограничным мостам и прочим проходам устанавливается по соглашению представителей пограничных властей.

5. Постановления настоящей статьи не относятся к железнодорожным мостам.

Статья 11.

1. В пунктах, в которых государственная граница пересекается шоссейными или грунтовыми дорогами, открытыми для движения и общего пользования, каждая из Договаривающихся Сторон поставит на своей территории и будет содержать в надлежащем порядке специальные государственные знаки и шлагбаумы.

2. Договаривающиеся Стороны будут заботиться о том, чтобы упомянутые в первом абзаце настоящей статьи дороги содержались в состоянии, соответствующем потребностям движения.

3. Установление условий перехода через государственную границу по дорогам, упомянутым в настоящей статье, а равно по мостам и прочим проходам, упомянутым в статье 10 настоящего Соглашения, предоставляется особому соглашению.

Статья 12.

1. Жителям каждой из Договаривающихся Сторон разрешается производить рыбную ловлю со своего берега по правилам, существующим на территории каждой Договаривающейся Стороны, а также с соблюдением постановлений настоящего Соглашения.

2. Производство рыбной ловли допускается лишь до линии государственной границы, т. е. на несудоходных реках и ручьях до середины рек и ручьев, на судоходных и сплавных до середины фарватера, а на стоячих водах до линии пересечения их государственной границей.

3. Воспрещается перегораживать пограничные воды неподвижными сетями, а равно всяким иным образом, если это мешает свободному ходу рыбы.

4. Воспрещается при ловле рыбы применять взрывчатых, ядовитых или одуряющих веществ,

oraz wszelkiego rodzaju narzędzi kалечących ryby (laski, oście, bodory, widły i t. p.), z wyjątkiem wędek.

5. Nie wolno odbywać połowu ryb od zachodu do wschodu słońca.

6. Umawiające się Strony są zgodne, że w celach ochrony ryb nieodzownym jest wzbronienie połowu ryb wiosenną porą (z wyjątkiem cichego połowu) i niedopuszczanie zbyt drobnego plecienia sieci rybackich. Terminy wyżej wspomnianego zakazu i średnice oczek w sieciach będą ustanawiały władze graniczne we wzajemnym porozumieniu w zależności od miejscowych warunków.

7. Dla wykonywania rybołówstwa i dla wszystkich innych legalnych celów granicznych każda z Umawiających się Stron może posługiwać się w należących do niej wodach granicznych środkami nawigacyjnymi (łódki wiosłowe i motorowe, promy i t. p.). Każdy z tych środków nawigacyjnych będzie zaopatrzony znakami, wyraźnie nań umieszczonemi, wskazującemi jego przynależność. Wzory takich znaków, przyjęte w każdym z Państw, będą wzajemnie udzielane do wiadomości władz granicznych.

Artykuł 13.

1. Każda z Umawiających się Stron będzie czuwała nad tem, aby istniejące na jej obszarze przepisy o łowiectwie, były ściśle przestrzegane w pobliżu granicy państwowej.

2. Bobry w wodach granicznych i w ich pobliżu podlegają całkowitej ochronie.

Artykuł 14.

1. Umawiające się Strony zgadzają się na to, aby istnienie i dalsze użytkowanie istniejących wodnych urządzeń na wodach granicznych i ich brzegach nie napotykało na żadne przeszkody. Jeśli zniszczenie takich urządzeń pociągnęłoby za sobą zmianę poziomu wody, do odpowiednich robót można przystąpić tylko za zgodą władz granicznych obydwóch Umawiających się Stron.

2. Każda z Umawiających się Stron będzie czuwała nad tem, aby na wodach granicznych nie była tamowana praca istniejących urządzeń, mających na celu gromadzenie wody, lub odpływ wody.

3. W celu naprawy i utrzymania w porządku urządzeń wodnych na wodach granicznych Umawiające się Strony obowiązują się dać możność swobodnego dostępu na swój brzeg do tych urządzeń personelowi drugiej Strony.

4. Umawiające się Strony nie będą utrudniać na własnym obszarze pracy osobom, wymienionym w ustępie trzecim niniejszego artykułu, jak również osobom, którym druga Umawiająca się Strona powierzyła nadzór nad tamami, słuzami, groblami i t. p.

Artykuł 15.

Wznoszenie na wodach granicznych nowych tam oraz budowa nowych młynów i innych urządzeń wodnych będzie przeprowadzane każdorazowo po uprzednim porozumieniu się właściwych władz Umawiających się Stron.

а также орудий всякаго рода, калечących рыбу (палки, багры, гарпуны, вилы и т. п.), за исключением крючковых снастей.

5. Воспрещается производить ловлю рыбы от заката до восхода солнца.

6. Договаривающиеся Стороны согласны в том, что в целях охраны рыбы необходимо запрещать рыболовство в весеннее время (за исключением тихой ловли) и не допускать слишком мелкого плетения рыбачих сетей. Сроки вышеупомянутого запрета и диаметры сетевых ячеек будут установлены, в зависимости от местных условий, по соглашению представителей пограничных властей.

7. Для рыбной ловли и всяких иных законных пограничных целей каждая из Договаривающихся Сторон может пользоваться в принадлежащих ей пограничных водах пловучими средствами (плавальные и моторные лодки, пловучие мостки и т. п.). Каждое из этих пловучих средств будет обозначено ясно на него нанесенными знаками, указывающими его принадлежность. Образцы таких знаков, принятых в каждом из государств, будут взаимно сообщаться представителями пограничных властей.

Статья 13.

1. Каждая из Договаривающихся Сторон будет следить за тем, чтобы существующие на ее территории правила охоты, строго соблюдались вблизи государственной границы.

2. Бобры в пограничных водах и поблизости последних подлежат полной охране.

Статья 14.

1. Договаривающиеся Стороны согласны в том, что существование и дальнейшее использование имеющихся водных сооружений на пограничных водах и на их берегах не должно встречать каких-либо препятствий. Если уничтожение таких сооружений повлекло бы за собой изменение уровня воды, к соответствующим работам могло бы быть приступлено лишь с согласия пограничных властей обеих Договаривающихся Сторон.

2. Каждая из Договаривающихся Сторон будет наблюдать за тем, чтобы на пограничных водах не затруднялась работа существующих сооружений, имеющих целью накопление или сток воды.

3. Для ремонта и поддержания в порядке водных сооружений на пограничных водах, Договаривающиеся Стороны обязуются предоставлять персоналу другой Договаривающейся Стороны свободный доступ на свой берег к этим сооружениям.

4. Договаривающиеся Стороны не будут затруднять на своей территории работу лиц, упомянутых в абзаце 3 настоящей статьи, а равно лиц, которым другая Договаривающаяся Сторона поручит наблюдение за плотинами, шлюзами, запрудами и т. п.

Статья 15.

Возведение на пограничных водах новых запруд, а также постройка новых мельниц и иных водных сооружений, будет производиться каждый раз по предварительному соглашению надлежащих властей Договаривающихся Сторон.

Artykuł 16.

1. Przy przeprowadzaniu robót osuszających w miejscowościach leżących przy granicy państwowej zezwala się na doprowadzenie osuszających kanałów do granicznych rzek i potoków i wpuszczanie do nich wody z osuszanych miejscowości. Przytem odpływ wody będzie regulowany w taki sposób, aby nie powodował szkodliwego nawodnienia lub odwodnienia wód granicznych.

2. Każda z Umawiających się Stron będzie przychylnie rozpatrywała wnioski drugiej Umawiającej się Strony o zezwolenie na przeprowadzenie kanałów osuszających z jej obszaru do rzeki lub potoku, znajdujących się na obszarze drugiej Umawiającej się Strony w pobliżu granicy państwowej, jak również wnioski o przyznaniu prawa przeprowadzenia kanałów osuszających, przecinających części obszaru drugiej Umawiającej się Strony.

3. Jeśli działanie projektowanych wodnych urządzeń, budowli i zakładów ma rozciągać się na obszar obydwóch Umawiających się Stron, pozwolenia na wykonanie takich urządzeń, budowli i zakładów udzielane będą przez właściwe władze każdej Umawiającej się Strony po rozpatrzeniu i zatwierdzeniu przez specjalnie w tym celu utworzoną Komisję Mieszaną odpowiedniego projektu i to zgodnie z tym projektem.

4. Roboty, związane z utrzymaniem w porządku rowów granicznych, będą przeprowadzane jednocześnie po obu stronach granicy państwowej. Zakres tych robót określają we wzajemnym porozumieniu przedstawiciele władz granicznych.

Artykuł 17.

Umawiające się Strony podadzą sobie wzajemnie do wiadomości władze, powołane do zarządu rzekami granicznymi oraz do nadzoru technicznego nad urządzeniami i budowlami wodnymi na wodach granicznych. Do przedstawicieli tych władz odnoszą się postanowienia artykułu 21 Umowy niniejszej.

Artykuł 18.

Urządzenia wodne na rzekach granicznych nie powinny przeszkadzać spławowi i ruchowi statków.

Artykuł 19.

1. Kwestje, odnoszące się do sytuacji kolei żelaznych w pasie granicznym, regulują umowy między Rzeczpospolitą Polską a Związkiem Socjalistycznych Republik Rad o wzajemnej komunikacji kolejowej.

2. Budowle i urządzenia, które mogą zagrażać niebezpieczeństwem pożaru obszarowi drugiej Umawiającej się Strony, mogą się znajdować w bezpośrednim pobliżu linii granicy państwowej tylko pod warunkiem, jeżeli przy wznoszeniu takich budowli były przestrzegane również przepisy przeciwpożarowe i tej drugiej Umawiającej się Strony.

Статья 16.

1. При производстве осушительных работ в местностях, лежащих у государственной границы, разрешается доводить осушительные каналы до пограничных рек и ручьев и спускать по ним воду с осушаемых местностей. При этом сток воды будет регулироваться таким образом, чтобы не вызывалось вредного обводнения или обмеления пограничных вод.

2. Каждая из Договаривающихся Сторон будет благожелательно рассматривать заявления другой Договаривающейся Стороны о разрешении на проведение осушительных каналов с территории одной Договаривающейся Стороны до реки или ручья, находящегося на территории другой Договаривающейся Стороны поблизости государственной границы, равно как заявления о предоставлении права проведения осушительных каналов, пересекающих части территории другой Договаривающейся Стороны.

3. Если предположенные водные сооружения, постройки или оборудования будут распространять свое действие на территории обеих Договаривающихся Сторон, возведение этих сооружений, построек и оборудований будет разрешаться надлежащими властями каждой Договаривающейся Стороны, после рассмотрения и утверждения соответствующего проекта специально для этого образуемой Смешанной Комиссией, и согласно такого проекта.

4. Работы по поддержанию в порядке пограничных рвов будут производиться одновременно по обоим сторонам государственной границы. Объем этих работ определяется по соглашению представителей пограничных властей.

Статья 17.

Договаривающиеся Стороны укажут друг другу те власти, которым вверено управление пограничными реками, а также на которые возложен технический осмотр водных сооружений и построек на пограничных водах. К представителям этих властей относится постановление статьи 21 настоящего Соглашения.

Статья 18.

Водные сооружения на пограничных реках не должны мешать сплаву и передвижению судов.

Статья 19.

1. Вопросы, относящиеся к положению железных дорог в пограничной полосе, регулируются соглашениями между Польской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик о взаимном железнодорожном сообщении.

2. Постройки и сооружения, могущие угрожать в пожарном отношении территории другой Договаривающейся Стороны, могут находиться в непосредственной близости от линии государственной границы только при том условии, что при возведении их были соблюдены противопожарные правила также и этой последней Договаривающейся Стороны.

Artykuł 20.

1. Przez przedstawicieli, wymienianych w Umowie niniejszej władz granicznych, którym poruczono nadzór nad granicą państwową, jak również rozstrzyganie spraw, stanowiących przedmiot Umowy niniejszej, rozumieją się przedstawiciele, przewidziani w ustępie a) paragrafu 2 Układu między Rzeczpospolitą Polską a Związkiem Socjalistycznych Republik Rad co do rozstrzygania zatargów granicznych, zawartego w Moskwie 3 sierpnia 1925 roku, i spełniający swoje funkcje w trybie, przewidzianym w tymże Układzie. Jeżeli w czasie późniejszym zostaną do tego Układu wprowadzone zmiany lub zostaną zawarty w tym przedmiocie nowy układ, postanowienia zmienionego lub nowego układu będą stosowane do Umowy niniejszej, o ile co do tego Umawiające się Strony nie porozumieją się w inny sposób.

2. Sprawy, co do których nie zostanie osiągnięte porozumienie między przedstawicielami, wskazanymi w ustępie pierwszym niniejszego artykułu, będą przekazywane do rozstrzygnięcia w drodze dyplomatycznej.

Artykuł 21.

1. Dla rozstrzygania spraw, przewidzianych w Umowie niniejszej, przedstawiciele władz granicznych Umawiających się Stron będą bezpośrednio porozumiewali się ze sobą, a przekraczanie granicy państwowej, związane z rozstrzygnięciem i praktycznym realizowaniem kwestyj, przewidzianych Umową niniejszą, będzie się odbywało na podstawie osobnych zaświadczeń, które wydawać będą wyżej wymienieni przedstawiciele i które będą wizowane przez takichże przedstawicieli drugiej Umawiającej się Strony.

2. Wskazani wyżej przedstawiciele, jak również i personel techniczny, mają prawo brać z sobą bez poprzedniego uzgadniania i bez opłat celnych niezbędne instrumenty, przybory kancelaryjne, środki przewozowe, przedmioty użytku codziennego, pod warunkiem powrotnego ich wywozu, oraz przedmioty wyżywienia na czas pobytu na obszarze drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 22.

W razie zupełnego zamknięcia ruchu przez granicę państwową na całej jej rozciągłości lub na niektórych jej odcinkach, moc obowiązującą postanowień Umowy niniejszej, odnoszących się do ułatwień co do przekraczania granicy państwowej, czasowo zawieszają się, z zawiadomieniem o tem uprzednio na trzy dni przedstawiciele władz granicznych drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 23.

Umowa niniejsza została zawarta na przeciąg lat pięciu.

Jeśli żadna z Umawiających się Stron na sześć miesięcy przed upływem terminu ważności Umowy niniejszej nie wypowie jej, lub nie zaproponuje wprowadzenia do niej zmian, Umowa będzie obowiązy-

Статья 20.

1. Под представителями пограничных властей, упоминаемых в настоящем Соглашении, на которых возложено наблюдение за государственной границей, а равно разрешение вопросов, составляющих предмет настоящего Соглашения, подразумеваются представители, предусмотренные пунктом а), § 2 Соглашения между Польской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик по разрешению пограничных конфликтов, заключенного в городе Москве, 3 августа 1925 года, осуществляющие свои функции в порядке, предусмотренном этим Соглашением.

Если впоследствии в это Соглашение будут внесены какие-либо изменения или оно будет заменено новым, постановления измененного или нового Соглашения будут применяться к настоящему Соглашению, поскольку Договаривающиеся Стороны не условятся иначе.

2. Вопросы, по которым не будет достигнуто соглашение между указанными в первом абзаце настоящей статьи представителями, будут передаваться на разрешение дипломатическим путем.

Статья 21.

1. Для разрешения вопросов, предусмотренных настоящим Соглашением, представители пограничных властей Договаривающихся Сторон будут непосредственно сноситься между собою, а переход государственной границы, связанный с разрешением и практическим проведением вопросов, предусмотренных настоящим Соглашением, будет осуществляться на основании особых удостоверений, выдаваемых вышеупомянутыми представителями и визированных такими же представителями другой Договаривающейся Стороны.

2. Вышеупомянутые представители, а равно технический персонал, имеют право брать с собою, без предварительного согласования и без оплаты таможенными пошлинами, необходимые инструменты, канцелярские принадлежности, средства транспорта, предметы ежедневного обихода, с условием обратного их вывоза, а также предметы питания на время пребывания на территории другой Договаривающейся Стороны.

Статья 22.

В случае полного закрытия движения через государственную границу на всем ее протяжении или на некоторых ее участках действие постановлений настоящего Соглашения, относящихся к льготам по переходу государственной границы, временно приостанавливается, с предварительным, за три дня, доведением о том до сведения представителей пограничных властей другой Договаривающейся Стороны.

Статья 23.

Настоящее Соглашение заключается сроком на 5 лет.

Если ни одна из Договаривающихся Сторон за 6 месяцев до истечения срока действия настоящего Соглашения не заявит о своем отказе от Соглашения или о желании внести в него изме-

wała automatycznie na tych samych zasadach na następne okresy pięcioletnie.

Artykuł 24.

Umowa niniejsza podlega ratyfikacji. Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych dokonana będzie w Warszawie. Umowa wchodzi w życie trzydziestego dnia po tej wymianie.

Umowę sporządzono w dwóch egzemplarzach każdy w językach polskim i rosyjskim, przy czym oba egzemplarze uważa się za oryginały i oba teksty za autentyczne.

Na dowód czego Pełnomocnicy Umawiających się Stron podpisali Umowę niniejszą i wycisnęli na niej swe pieczęcie.

Sporządzono w Moskwie dnia dziesiątego kwietnia tysiąc dziewięćset trzydziestego drugiego roku.

L. S. (—) *Dr. Rasiński*

L. S. (—) *B. Stomonjakoff*

L. S. (—) *H. Pajnow*

PROTOKÓŁ KONCOWY.

W chwili podpisania w dniu dzisiejszym Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Związkiem Socjalistycznych Republik Rad o stosunkach prawnych na granicy państwowej, Pełnomocnicy Rzeczypospolitej Polskiej i Związku Socjalistycznych Republik Rad zgodzili się na to co następuje:

1.

Do artykułu 1 Umowy.

Tekst wspomnianego w tym artykule Ogólnego Ostatecznego Protokołu Mieszanej Komisji Granicznej Polski i Z. S. R. R., podpisany dnia 31 lipca 1924 roku, dołącza się do niniejszego Protokołu Końcowego.

2.

Do artykułu 2 Umowy.

Postanawia się, że, jeśliby w poszczególnych punktach granicy państwowej linja jej przebiegu stosownie do dokumentów, wspomnianych w artykule 1 Umowy, okazała się inna, aniżeli linja, wspomniana w artykule 2 Umowy, uważać się będzie, że granica państwowa przebiega tak, jak to zostało wskazane we wyżej wspomnianych dokumentach.

3.

Do artykułu 16 Umowy.

Umawiające się Strony uznają za pożądane jaknajlepsze użytkowanie wód granicznych i życzliwe odnoszenie się do robót, podejmowanych w tym celu.

4.

Do artykułu 20 Umowy.

Tekst wspomnianego w tym artykule Układu między Rzeczpospolitą Polską i Związkiem Socjali-

nienia, Соглашение будет автоматически действовать на таких же началах на следующие пятилетние сроки.

Статья 24.

Настоящее Соглашение подлежит ратификации. Обмен ратификациями будет произведен в городе Варшаве. Соглашение вступит в силу через 30 дней после этого обмена.

Соглашение составлено в двух экземплярах каждый на польском и русском языках, причем оба экземпляра считаются подлинными и оба текста autentичными.

В удостоверение чего, Уполномоченные Договаривающихся Сторон подписали настоящее Соглашение и скрепили его своими печатями.

Подписано в городе Москве, десятого апреля тысяча девятьсот тридцать второго года.

L. S. (—) *Dr. Rasiński*

L. S. (—) *Б. Стomonяков*

L. S. (—) *Н. Райвид*

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ ПРОТОКОЛ.

Приступая сего числа к подписанию Соглашения между Польской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик о правовых отношениях на государственной границе, Уполномоченные Польской Республики и Союза Советских Социалистических Республик согласились о нижеследующем:

1.

К статье 1 Соглашения.

Текст упомянутого в этой статье Общего Заключительного Протокола Смешанной Польши и С. С. С. Р. Пограничной Комиссии, подписанный 31 июля 1924 года, прилагается к настоящему Заключительному Протоколу.

2.

К статье 2 Соглашения.

Устанавливается, что если бы в отдельных пунктах государственной границы, линия ее прохождения, согласно документов, упомянутых в статье 1 Соглашения, оказалась бы иной, чем линия, упомянутая в статье 2 Соглашения, государственная граница будет считаться проходящей так, как это было указано в вышеупомянутых документах.

3.

К статье 16 Соглашения.

Договаривающиеся Стороны заявляют о желательности наилучшего использования пограничных вод и благожелательного отношения к работам, предпринимаемым с этой целью.

4.

К статье 20 Соглашения.

Текст упомянутого в этой статье Соглашения между Польской Республикой и Союзом Совет-

stycznych Republik Rad o rozstrzygnięciu zatargów granicznych, zawartego 3 sierpnia 1925 roku, dołącza się do niniejszego Protokołu Końcowego.

5.

Do artykułu 21 Umowy.

Ustanawia się, że przedstawiciele władz granicznych przekraczają granicę państwową na podstawie dokumentów, przewidzianych w ustępie drugim artykułu 6 Układu o rozstrzygnięciu zatargów granicznych, zawartego dnia 3 sierpnia 1925 roku. Członkowie specjalnie tworzonej Mieszanej Komisji, przewidzianych w artykule 9 i ustępie 4 artykułu 16 podpisanej w dniu dzisiejszym Umowy, jak również osoby, wykonujące techniczne prace na granicy państwowej lub sprawujące nadzór nad tamami, groblami i innymi urządzeniami granicznymi, otrzymują zaświadczenia na okres czasu, potrzebny im dla ich prac, określane przez przedstawicieli władz granicznych. Postanowienia ustępu trzeciego artykułu 6 Układu z dnia 3 sierpnia 1925 roku nie rozciągają się na te ostatnio wymienione zaświadczenia.

Niniejszy Protokół Końcowy, stanowiący nieodzowną część podpisanej w dniu dzisiejszym Umowy, sporządzono i podpisano w Moskwie dnia 10 kwietnia 1932 roku w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i rosyjskim, przyczem obydwaj egzemplarze uważa się za oryginały i oba teksty za autentyczne.

(—) *Dr. Rasiński*

(—) *B. Stomoniakoff*
(—) *H. Райвид*

Załącznik Nr. I.

OGÓLNY OSTATECZNY PROTOKÓŁ

przebiegu granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską (R. P.) z jednej strony, a Związkiem Socjalistycznych Republik Rad (Z. S. R. R.) — z drugiej.

W myśl art. II Ryskiego Traktatu Pokojowego i uchwał Mieszanej Komisji Granicznej z I. I. 1921, 1922, 1924 (protokoły posiedzeń plenarnych Nr. 8, 14, 21, 26, 30, 33, 39, 40, 47, 54, 62 i 64)

granica państwowa między Rzeczpospolitą Polską a Związkiem Socjalistycznych Republik Rad przebiega w sposób następujący:

Rzeką Dźwiną od rzeczki Rosica

(granica państwowa między Z. S. R. R. a Łotwą)

Do punktu o 1¼ klm na wschód od w. Mazuryno (Pazuryno) 1¼ klm na zachód od w. Urbanowo na prze-strzeni 66 klm

(słupy graniczne od Nr. 0 do Nr. 77).

Gran. państw. rz. Dźwiną biegnie naogół w kierunku połudn. - wsch. środkiem nurtu od punktu na tym nurcie, leżącego nawprost ujścia rzeczki Rosi-

ских Социалистических Республик, о разрешении пограничных конфликтов, заключенного 3 августа 1925 года, прилагается к настоящему Заключительному Протоколу.

5.

К статье 21 Соглашения.

Устанавливается, что представители пограничных властей переходят государственную границу на основании документов, предусмотренных в абзаце втором статьи 6 Соглашения о разрешении пограничных конфликтов, заключенного 3 августа 1925 года. Члены специально образуемых Смешанных Комиссий, предусмотренных в статье 9 и в абзаце 4 статьи 16 подписываемого сего числа Соглашения, а равно лица, исполняющие технические работы на государственной границе или несущие наблюдение за плотинами, запрудами и прочими пограничными сооружениями, получают удостоверения на срок, необходимый им для их работ, определяемый представителями пограничных властей. Постановления абзаца третьего статьи 6 Соглашения от 3 августа 1925 года не распространяются на эти последние удостоверения.

Настоящий Заключительный Протокол, являющийся нераздельной частью подписываемого сего числа Соглашения, составлен и подписан в городе Москве, 10 апреля 1932 года, в двух экземплярах, каждый на польском и русском языках, причем оба экземпляра считаются подлинными, а оба текста аутентичными.

(—) *Dr. Rasiński*

(—) *Б. Стомоньяков*
(—) *Н. Райвид*

ОБЩИЙ ОКОНЧАТЕЛЬНЫЙ ПРОТОКОЛ

прохождения государственной границы между Союзом Советских Социалистических Республик (С.С.С.Р.), с одной стороны, и Польской Республикой (П. Р.) — с другой.

На основании статьи II-й Рижского Мирного Договора и постановлений Смешанной Пограничной Комиссии в 1921, 1922, 1923 и 1924 г. г. (протоколы пленарных заседаний за №№ 8, 14, 21, 26, 30, 33, 39, 40, 47, 54, 62, 64) государственная граница между Союзом Советских Социалистических Республик и Польской Республикой проходит следующим образом.

По реке Западной Двине от речки Росица (государственная граница между С.С.С.Р. и Латвийской Республикой)

До пункта в 1¼ ккм. западнее д. Урбаново (в 1¼ ккм. восточнее д. Мазурино (Пазурино), на протяжении 66 километров

(пограничные столбы от № 0 до № 77).

Госграница по р. Зап. Двине проходит в общем юговосточном направлении, по середине фарватера, от пункта на этом фарватере, расположен-

ca do punktu na murcie, leżącego o 1¼ klm na wschód od w. Mazuryno i o 1¼ klm na zachód od w. Urbanowo, pozostawiając:

po stronie R. P.: 1) wyspę „Chrober“, leżącą na półn. - wsch. od wsi Skrydlowszczyzna i na połudn. - wschód od wsi Chorabrewo (między sł. Nr.Nr. 43—44); 2) wyspę „Esmonty“, leżącą na wschód od folwarku Werki i na połudn. - zachód od wsi Pohost (między sł. Nr.Nr. 51 — 52); przy niskim stanie wody wyspa ta łączy się z lądem; 3) wyspę Dżisnieńską, leżącą na wschód od m. Dżisna i na połudn. od słob. Dżisna Mikołajewska, naprzeciwko ujścia rz. Dżisnieńki (między sł. Nr.Nr. 68—69);

po stronie Z. S. R. R.: 1) wyspę „Łopacin“, leżącą na półn. - wsch. od m. Leonpol i na połudn. od dw. Nowinki (między sł. Nr.Nr. 14—15); 2) wyspę „Kij“, leżącą na półn. - wsch. od w. Dryhucze i na półn.-zach. od folw. Potrebowo (między sł. Nr.Nr. 45—46); 3) wyspę „Wól“, leżącą na wschód od dw. Rużmonty i na połudn.-zach. od w. Dadeki (między sł. Nr.Nr. 55—56); 4) dwie wyspy, leżące na półn. od m. Dżisny i na połudn.-zach. od w. Nurowo (między sł. Nr.Nr. 65—66); 5) wyspę, leżącą na półn. od w. Mazuryno i na półn. - zach. od folw. Bardziłowo (między sł. Nr.Nr. 73—74).

Przynależność wysp niestałych, powstających w zależności od stanu wody, określa bieg nurtu.

Od rz. Dżwiny do w. Dżozdy, na przestrzeni około 29½ klm

(słupy graniczne od Nr. 77 do Nr. 163).

Gran. państw. od rz. Dżwiny do jez. Łuniczne biegnie naogół w kierunku południowym i dokonuje szeregu niewielkich załamania, przechodząc środkiem jez. Łuniczne (na przestrzeni 1 klm) i o 1 klm na południe od tego jeziora granica skręca 2 klm na zachód, następnie idzie 2 klm na południe i później 2 klm na wschód (przy w. Bobyczewo i w. Soroki), potem biegnie znowu na południe i, nie dochodząc o 1 klm do w. Dżozdy, skręca na wschód.

Na całym tym odcinku gran. państw. pokrywa się z granicą był. Witebskiej i Wileńskiej gub. z wielkimi zmianami celem sprostowania w rejonie w. Sławce, przyczem przechodzi między gruntami przylegających do niej osiedli, które pozostają:

po stronie R. P.: w. Mazuryno (Pazuryno), w. Czerepy, w. Łozówka, w. Korciowo, folw. Prosiółkowicze, folw. Lispole, chut. i w. Ankudy, folw. Kozłówka, w. Berezówka, folw. Kniażyn, w. Michałewo, w. Siergiejczyki, w. Swirki, w. Podozierce, w. Kożemiaczno, w. Porczyńszczyzna, w. Bobyczewo i w. Dżozdy;

po stronie Z. S. R. R.: w. Urbanowo, w. Zapole, folw. Myślakowo, folw. Aleksandrowo, w. Samułino, chut. Łużkowo, w. Szapiryno, w. Podmosze, w. Sławce, w. Turczyno, folw. Biedryca, w. Biedryca, w. Słoboda, w. Łokary, folw. Halkowszczyzna, w. Hryckowszczyzna, w. Zaprzecze, w. Popówka, w. Korotkowicze, w. Woronki, folw. Soroki i w. Pietuchowo.

ного против устья реки Росица до пункта на фарватере, расположенного в 1¾ кlm. западнее д. Урбаново (в 1¾ кlm. восточнее д. Мазурино), оставляя —

на стороне С. С. С. Р.: 1) остров Лопатин, расположенный к югу от г. дв. Новики и к сев.-вост. от м. Леонполь (между столб. №№ 14—15); 2) остров Кий, расположенный к сев.-зап. от фл. Потребово и к сев.-вост. от д. Дрегучи (между столб. №№ 45-46); 3) остров Вол, расположенный к юго-зап. от д. Дадэки и к востоку от г. дв. Ружмонты (между столб. №№ 55-56); 4) два острова, расположенные к юго-зап. от д. Нурово и к сев. от г. Дисна (между столб. №№ 65-66); 5) остров, расположенный к сев.-зап. от фл. Бардилово и к сев. от д. Мазурино (между столб. №№ 73-74);

на стороне П. Р.: 1) остров Хорабер, расположенный к юго-вост. от д. Хораброво и к сев.-вост. от д. Скридлэвщина (между столб. №№ 43-44); 2) остров Эсмонты, расположенный к юго-зап. от д. Погостье и к вост. от фл. Верка (между столб. №№ 51-52); при низкой воде этот остров соединяется с материком; 3) остров Дисненский, расположенный к югу от сл. Дисно-Николаевская и к востоку от г. Дисна, против устья реки Дисенки (между столб. №№ 68-69).

Принадлежность временных островов, возникающих в зависимости от уровня воды, определяется направлением фарватера.

От р. Зап. Двины до д. Дżозды на протяжении около 29½ klm.

(пограничные столбы от № 77 до № 163).

Госграница от р. Зап. Двины до оз. Лунино идет в общем направлении на юг и делает ряд небольших изгибов; пройдя по середине озера Лунино (на протяжении 1 klm.) и в 1 klm. южнее этого озера, граница поворачивает на 2 klm. на запад, потом идет 2 klm. на юг и затем 2 klm. на восток (у д. д. Сороки и Бобычево), затем идет вновь на юг и, не доходя 1 klm. до дер. Дżозды, поворачивает на восток.

На всем этом участке госграница совпадает с границей бывших Витебской и Виленской губерний с небольшими изменениями в целях спрямления в районе д. Славцы; при этом она проходит между угодьями прилегающих к ней населенных пунктов, которые остаются —

на стороне С. С. С. Р.: д. Урбаново, д. Заполье, фл. Масликово, фл. Александрово, д. Самулино, хут. Лушково, д. Шарыпино, д. Подмоше, д. Славцы, д. Турчино, фл. Бедрица, д. Бедрица, д. Слоода, д. Локари, фл. Гальковщина, д. Грицковщина, д. Заперечье, д. Поповка, д. Караткевичи, д. Воронки, фл. Сороки, и д. Петухово;

на стороне П. Р.: д. Мазурино (д. Пазурино), д. Черепы, д. Лазовка, д. Коптево, фл. Проселковичи, фл. Лисполе, д. и хут. Анкуды, фл. Козловка, д. Березовка, фл. Княжин, д. Михалево, д. Сергейчики, д. Сwirки, д. Подозерцы, д. Кожемячино, д. Порчиншизна, д. Бобычево и д. Дżозды.

Od w. Drozdy do w. Husaki na przestrzeni 16 klm

(słupy graniczne od Nr. 163 do Nr. 196).

Od punktu o 1 klm na półn. od w. Drozdy, granica przechodzi na wschód na przestrzeni 4¼ klm do przecięcia z torem kolejowym Wilejka—Połock około 1 klm na półn.-wsch. od st. kol. Zahacie i około 300 mtr na południe od m. Orzechowno (sł. Nr. 170), biegnąc granicą gruntów przylegających osiedli i pozostawiając:

po stronie R. P.: folw. Starzynki, folw. Łomasze, w. Łomasze, folw. Janowo, folw. Jurkowo i folw. Spasibionki;

po stronie Z. S. R. R.: w. Konowalczyki, w. Lilki, w. Głuszkiewiczze i m. Orzechowno.

Od toru kol. Wilejka—Połock przy st. Zahacie (przy m. Orzechowno) granica z niewielkimi załamaniem biegnie na południe przez przecięcia dróg o ½ klm na wsch. od folw. Zahacie, skąd biegnie do punktu, leżącego o ¼ klm na zachód od w. Krukowo (sł. Nr. 185), przechodząc częściowo gruntami przylegających osiedli i następnie biegnie była granicą gub. Witebskiej i Wileńskiej, wyprostowując ją przy f. Kaczany i pozostawiając:

po stronie R. P.: f. Spasibionki, w. Haftowszczyzna, st. kol. Zahacie, f. Zahacie, zaśc. Kościukowo, w. i f. Stelmachowo, w. Weretejki, w. i f. Kaczany, f. Kołodnia, f. Rożnowszczyzna Witebska i Wileńska;

po stronie Z.S.R.R.: f. Horów, w. Klukowszczyzna, w. Grzyby, w. Bobryki (część niezamieszkała na chutorach w kierunku na st. kol. Zahacie), wodociąg z jez. Ostrowno do st. Zahacie, w. Zahacie, w. Krukowo, w. Podsadniki, w. Głoty, f. Uhły i w. Husaki.

Od w. Husaki do jez. Białe na przestrzeni 21½ klm

(słupy graniczne od Nr. 196 do Nr. 254).

Od w. Husaki granica zwraca się pod ostrym kątem na zachód i biegnie 2 klm rzeczką Bystrzyca (sł. Nr. 199), następnie zwraca się na południe i, biegnąc naogół w kierunku południowym granicami b. Witebskiej i Wileńskiej gub. i gruntów przylegających osiedli, przecina: część zach. jez. Iwaniec (¼ klm), jez. Korowajno (1¼ klm), wschodnią część jez. Suponec (1¼ klm), i zachodnią część jez. Białe (1 klm) i pozostawia:

po stronie R. P.: w. Telesze, w. Zapole, w. Jałówka, w. Bojary, w. Horodek, w. Swisło, w. Kanury, w. Osinówka, w. Zaulek, w. Szpakowszczyzna, w. Jorwirok (Janopol), w. Skrobotuny, w. Hrazi, w. Zaiwiś, w. Prudek i f. Dąbrowa;

po stronie Z. S. R. R.: f. Uhły zachodnie, w. Borowe, w. Pietrona, dw. Korowajno, w. Zamozsze, w. Lisiczyno, w. Kraśnica, w. Prudy i w. Biała.

От д. Дрозды до д. Гусаки на протяжении 16 ккм.

(пограничные столбы от № 163 до № 196).

От пункта, что на 1 ккм. севернее д. Дрозды, граница следует на восток на протяжении 4¼ ккм. до пересечения с железною дорогою Полоцк-Вилейка на 300 метров южнее м. Ореховно и окло 1 ккм. к сев.-вост. от жел. дор. станции Загатье (столб. № 170), проходя по границе угодий прилегающих населенных пунктов и оставляя —

на стороне С. С. С. Р.: д. Коновальчики, д. Лильки, д. Глушкевичи и м. Ореховно;

на стороне П. Р.: фл. Старинки, фл. Ломаши, д. Ломаши, фл. Яново, фл. Юрково и фл. Спасибенки.

От жел. дороги Полоцк-Вилейка у м. Ореховно (ст. Загатье) граница с небольшими изгибами следует на юг через перекресток грунтовых дорог, что около ½ ккм. восточнее фл. Загатье, откуда она идет к пункту, что на ¾ ккм. западнее д. Крюково (столб. № 185), проходя частично по угодьям прилегающих населенных пунктов, и затем следует по бывшей границе Витебской и Виленской губернии, делая ее спрямление у фл. Качаны и оставляя —

на стороне С. С. С. Р.: фл. Гуров, д. Клюковщина, д. Грибы, д. Бобрики (в части не расселившейся на хутора в направлении на ст. жел. дор. Загатье), водопровод из озера Островно к ст. жел. дор. Загатье, д. Загатье, д. Крюково, д. Подсадники, д. Глаты фл. Углы и д. Гусаки;

на стороне П. Р.: фл. Спасибенки, д. Гатовщина, жел. дор. ст. Загатье, фл. Загатье, заст. Костюково, фл. Стольмахово, д. Ве-ретейка, д. и фл. Качаны, фл. Колодня, д. Разновщина Витебская и Виленская.

От д. Гусаки до оз. Белое, на протяжении 21½ ккм.

(пограничные столбы от № 196 до № 254).

От д. Гусаки граница поворачивает под острым углом на запад и следует 2 ккм. по речке Быстрица (ст. № 199), затем поворачивает на юг и, идя в общем южном направлении, по границам бывшей Витебской и Виленской губерний и угодий прилегающих населенных пунктов, пересекает западные части озера Иванец (¼ ккм.) и оз. Коровайно (1¼ ккм.), восточную часть оз. Супонец (1¼ ккм.) и западную часть оз. Белое (1 ккм.) и оставляет —

на стороне С. С. С. Р.: фл. Углы Западные, д. Боровые, д. Петрона, г. дв. Коровайно, д. Замозше, д. Лисичино, д. Красница, д. Пруды и д. Беляя;

на стороне П. Р.: д. Телеси, д. Заполя, д. Ялувка, д. Бояры, д. Городок, д. Свисло, д. Конуры, д. Осиновка, д. Заулок, д. Шпаковщина, д. Иорвирок (Янополь), д. Скrobotуны, д. Грязи, д. Завись, д. Прудок и фл. Дуброво.

Od jez. Białe do w. W. Czernica, na przestrzeni 27½ klm

(słupy graniczne od Nr. 254 do Nr. 282).

Od jez. Białe granica biegnie na przestrzeni ¼ klm na południe, później idzie 4 klm w kierunku połudn.-zach. przez półn. część urocz. Cytowizna, dalej zawraca naogół w kierunku połudn. do górnego biegu rz. Czernica, na którą przechodzi o 1 klm na wschód od f. Hornowo (sł. Nr. 270), o 1 klm na południe od w. Krownica, przebiegając pierwsze 6 klm zachodnią częścią urocz. Cytowizna, przyczem pozostają:

po stronie R. P.: f. Dąbrowa, w. i f. Lipowo, w. Dębówka, w. Krownica i f. Hornowo;

po stronie Z. S. R. R.: w. Kożany, większa część urocz. Cytowizna, w. Sosnowiec, w. Wyłaźnica, w. Starosiele i chut. Zamchowo.

Od wyjścia do górnego biegu rz. Czernica granica przebiega środkiem tej rzeki w kierunku połudn.-zach. na przestrzeni 12½ klm do w. W. Czernica, przyczem o 3 klm na północ od w. W. Czernica granica przechodzi na przestrzeni 1 klm na wschodni brzeg rzeki, oddalając się od koryta rzeki na ½ klm (między sł. Nr. 278—280).

Od rz. Czernica do rz. Ponia, na przestrzeni 37½ klm

(słupy graniczne od Nr. 282 do Nr. 350).

Od punktu o 200 mtr na północ od mostu przy w. W. Czernica granica oddala się od rz. Czernica i przechodzi w kierunku połudn.-zach. o 25 mtr na półn.-zach. od drogi W. Czernica - Kowle na przestrzeni 4½ klm, dalej granica, skręciwszy prawie pod kątem prostym na połudn. od zaśc. Adamówka (sł. Nr. 289), biegnie na przestrzeni około 3½ klm półn.-zach. w kierunku w. Birule, przecina jez. Miadzioł (około 1 klm) i objawszy grunta w. Birule z północy (sł. Nr. 295) i zachodu, biegnie w kierunku połudn.-wsch. aż do spotkania z rz. Miadzielicą (o 1 klm na półn.-zach. od w. Kowle) (sł. Nr. 303); następnie granica biegnie na zachód na przestrzeni 9 klm do w. Gieczanice (sł. Nr. 318), przechodząc pierwsze 2¾ klm rz. Miadzielicą, dalej granica biegnie naogół w kierunku połudn.-zach. do rz. Ponia, na którą przechodzi w odległości 1¾ klm. na zachód od w. Dalekie, pozostawiając:

po stronie: R. P.: w. Trośnica, zaśc. Ujezd, zaśc. Adamówka, zaśc. Ostrów, f. Porzecze, f. Bagatela, w. Starosiele, w. Starniki, f. Barbarowo, w. Gieczanice, chut. Granica, w. Komajsk, dw. Raszkówka, w. Osowo, w. Gnieździłowo i w. Weretejka;

po stronie Z. S. R. R.: w. W. Czernica, w. Otróbek, w. Buturyńka, w. Birule, w. Kowle, w. Chmielowszczyzna, w. W. i M. Turowszczyzna, f. Michałowszczyzna, w. Wolbarowicze, w. Borowe, w. Szuniówka, dw. Bestrosk i w. Dalekie.

Rz. Ponia i od rz. Ponia do rz. Wilja, na przestrzeni 16½ klm

(słupy graniczne od Nr. 350 do Nr. 379).

Gran. państw. od punktu, leżącego w odległości 1¾ klm na zachód od w. Dalekie biegnie

От оз. Белое до д. б. Черница на протяжении 27½ ккм.

(пограничные столбы от № 254 до № 282).

От оз. Белое граница следует на протяжении ¾ ккм. на юг, затем идет 4 ккм. в юго-западном направлении по северной части урочища Цитовизна, потом поворачивает в общем направлении на юг до верховья р. Черницы, на которую выходит в 1 ккм. к востоку от фл. Горново (ст. № 270), что в 1 ккм. южнее д. Кровница, пройдя 6 ккм. по западной части урочища Цитовизна, причем остаются —

на стороне С. С. С. Р.: д. Кожаны, большая часть урочища Цитовизны, д. Сосновец, д. Вылазна, д. Староселье и хут. Замхово;

на стороне П. Р.: фл. Дуброво, д. и фл. Липово, д. Дубовка, д. Кровница и фл. Горново.

От выхода к верховью р. Черница граница следует по середине этой реки в юго-зап. направлении на протяжении 12½ ккм. до дер. Б. Черница, при чем в 3 ккм. севернее д. Б. Черница граница на протяжении 1 ккм. переходит на восточный берег реки, удаляясь от русла на ½ ккм. (между столб. №№ 278—280).

От р. Черница до р. Поня на протяжении 37½ ккм.

(пограничные столбы от № 282 до № 350).

От пункта, что в 200 метрах севернее моста у д. Б. Черница, граница отходит от р. Черница и следует в юго-западном направлении в 25 метрах к сев.-зап. от дороги Б. Черница-Ковли на протяжении 4½ ккм.; далее граница, повернув почти под прямым углом южнее з. Адамовка (ст. № 289), следует на протяжении около 3½ ккм. на сев.-зап. в направлении на д. Бирули, пересекает оз. Мядзозол (около 1 ккм.) и, обойдя угодыя д. Бирули с севера (ст. № 295) и запада, идет в юго-вост. направлении до встречи с р. Мядиолицей (в 1 ккм. сев.-зап. д. Ковли) (ст. № 303); затем граница следует на запад на протяжении 9 километров до д. Гечанцы (ст. № 318), пройдя первые 2¾ ккм. по реке Мядиолице; далее граница идет в общем юго-зап. направлении до р. Поня, на которую выходит в 1¾ ккм. западнее д. Далекое, оставляя —

на стороне С. С. С. Р.: д. Б. Черница, д. Отрубок, д. Бутуринка, д. Бирули, д. Ковли, д. Хмелевщизна, д. Б. и М. Туровщизна, фл. Михаловщизна, д. Вольборовичи, д. Боровые, д. Шуневка, г. дв. Безтроск и д. Далекое;

на стороне П. Р.: д. Тростеница, з. Уезд, з. Адамовка, з. Остров; фл. Поречье, фл. Богатела, д. Староселье, д. Старники, фл. Барбарово, д. Гечанцы, хут. Граница, д. Комайск, г. дв. Рашково, д. Осово, д. Гнездилово и д. Веретейка.

По р. Поня и от р. Поня до р. Вилия, на протяжении 16½ ккм.

(пограничные столбы от № 350 до № 379).

Госграница от пункта в 1¾ ккм. западнее д. Далекое следует по середине р. Поня в юго-зап.

środkiem rz. Ponia na połudn.-zach. na przestrzeni około $9\frac{1}{2}$ klm do punktu o 2 klm na zachód od w. Kiemieszewce i o 1 klm na wschód od w. Kruhłe (śl. Nr. 367), dalej idzie w kierunku południowym do rz. Wilja do punktu o $\frac{1}{2}$ klm na północ od w. Chociń, pozostawiając:

po stronie R. P.: w. Kruhłe, w. Wardomice, w. Choćkowszczyzna i w. Sołonoje;

po stronie Z. S. R. R.: w. Kiemieszewce, f. M. Pupki, w. Nowosiółka, w. Milezańskie Czyści, w. Wardomickie Czyści i w. Chociń.

Rz. Wilja i wzdłuż niej, na przestrzeni $23\frac{1}{2}$ klm
(słupy graniczne od Nr. 379 do Nr. 419).

Gran. państw. od punktu, leżącego o $\frac{1}{2}$ klm na północ od w. Chociń, przecina rz. Wilję i później biegnie około 2 klm południowym (lewym) jej brzegiem w odległości około $\frac{1}{4}$ klm od rzeki; dalej około 1 klm idzie rz. Wilją, następnie znów biegnie lewym brzegiem na przestrzeni około $1\frac{1}{2}$ klm i w odległości $\frac{1}{4}$ klm od rzeki, przez maj. Milcza granica przechodzi rzekę i biegnie jej środkiem około $6\frac{1}{2}$ klm; naprzeciwko w. Krzywoznaki przechodzi na lewy brzeg i biegnie około $3\frac{1}{4}$ klm w kierunku w. Ohorodnica do rz. Dźwinosy, następnie $1\frac{1}{2}$ klm rz. Dźwinosą i dalej $2\frac{1}{2}$ klm rz. Wilją; następnie przechodzi naprzeciwko mj. Karolin na jej lewy brzeg, łącząc załamania rz. Wilja na przestrzeni około $4\frac{1}{4}$ klm linią prostą o $\frac{1}{2}$ klm na południe od rzeki; nie dochodząc do przeprawy, znajdującej się o $\frac{1}{2}$ klm na wschód od w. Kamień, granica biegnie Wilją, następnie, na zachód od tej przeprawy, naprzeciwko w. Kamień, znów przechodzi na przestrzeni 1 klm na lewy brzeg i dalej biegnie na przestrzeni około 1 klm znów rz. Wilją.

Od rz. Wilja do rz. Wiazynka, na przestrzeni 78 klm

(Słupy graniczne od Nr. 419 do Nr. 578).

Granica państw. od punktu na rz. Wilja, leżącego o 2 klm na zachód od przeprawy przy w. Kamień, biegnie na południe do folw. Czarnorucze, tworząc zakręty na zachód w kierunku w. Bakuńki i w. Adamowszczyzna, później skręca na wschód do w. Krugłe (przy m. Krajsk), pozostawiając:

po stronie R. P.: w. Soczewka, w. Zabłocie, w. Adamowszczyzna, w. Skorody, f. Czarnorucze, f. Hoszki i w. Krugłe;

po stronie Z. S. R. R.: maj. Krajszczanka, w. Rogozin, maj. Rogozin, f. Ludwinowo i m. Krajsk.

Od w. Krugłe do rz. Ilja granica biegnie na południe do f. Krynicy na zachód od traktu Krajsk-Posadziec w odległości od 25 mtr do $\frac{1}{2}$ klm od tej drogi, odchylając się od niej tylko przy w. Tokary na 1 klm; dalej od f. Krynicy skręca na połudn. zach. i dochodzi do rz. Ilja w punkcie, leżącym o $\frac{1}{2}$ klm na wschód od strumienia Tymieńka, pozostawiając:

po stronie R. P.: w. Pasięka, w. Kobyle, f. Aleksiejowszczyzna, f. Prudniki, f. Janowszczyzna,

naправлении на протяжении $9\frac{1}{2}$ klm. до пункта, что в 2 klm. западнее д. Кемешевцы и в 1 klm. восточнее д. Круглое (ст. № 367); далее идет в южном направлении до р. Вилии до пункта, что $\frac{1}{2}$ klm. к северу от д. Хотень, оставляя —

на стороне С. С. С. Р.: д. Кемешевцы, фл. М. Пупки, д. Новоселки, д. Мильчанские Чисти, д. Вардомичские Чисти и д. Хотень;

на стороне П. Р.: д. Круглое, д. Вардомичи, д. Хотьковщина и д. Солоное.

По р. Вилии и вдоль нее, на протяжении $23\frac{1}{2}$ klm.

(пограничные столбы от № 379 до № 419).

Госграница от пункта в $\frac{1}{2}$ klm. севернее д. Хотень пересекает р. Вилию и затем следует на протяжении около 2 klm. по южному (левому) ее берегу в $\frac{1}{4}$ klm. от самой реки; далее идет по р. Вилии на протяжении 1 klm.; затем вновь следует по левому берегу на протяжении $1\frac{1}{2}$ klm. и $\frac{1}{4}$ klm. от реки; не доходя имения Мильча, граница выходит на реку и следует по ее середине на протяжении $6\frac{1}{2}$ klm.; против д. Кривознаки она переходит на левый берег, следует около $3\frac{1}{4}$ klm. в направлении на д. Огородница до р. Двиноса, затем идет по р. Двиносе $1\frac{3}{4}$ klm. и далее $2\frac{1}{2}$ klm. по р. Вилии; затем переходит против имения Королин на ее левый берег, соединяя излучины р. Вилии на протяжении $4\frac{1}{4}$ klm. по прямой линии в $\frac{1}{2}$ klm. к югу от реки; не доходя до переправы, что $\frac{1}{4}$ klm. восточнее д. Камень, она идет по р. Вилии; затем, западнее этой переправы, против д. Камень, вновь переходит на протяжении 1 klm. на левый берег и далее следует вновь по р. Вилии на протяжении около 1 klm.

От р. Вилия до р. Вязанка, на протяжении 78 klm.

(пограничные столбы от № 419 до № 578).

Госграница от пункта на р. Вилии, что в 2 klm. западнее переправы у д. Камень следует на юг до фл. Черноручье, делая изгибы на запад в направлении д. Бакуньки и д. Адамовщина, затем поворачивает на восток до д. Круглое (у м. Крайск), оставляя —

на стороне С. С. С. Р.: имение Кращанка, д. Рагозин и имение Рогозин, фл. Людвиново и м. Крайск;

на стороне П. Р.: д. Сачевки, д. Заболотье, д. Адамовщина, д. Skorody, фл. Черноручье, фл. Гешки и д. Круглое.

От д. Круглое до р. Илии граница идет на юг до фл. Криничи западнее большой грунтовой дороги Крайск-Посадец, в расстоянии от нее от 25 метров до $\frac{1}{2}$ klm., удаляясь от дороги лишь у д. Токари на 1 klm.; далее от фл. Криничи поворачивает на юго-запад и подходит к реке Илии у пункта, что на $\frac{1}{2}$ klm. восточнее ручья Тименка, оставляя —

на стороне С. С. С. Р.: м. Крайск, фл. Виторин, фл. Гадзев, фл. Гапоново, д. Гадево, д. То-

f. Żurawy, w. Stajki, f. Ruszczyce, f. Kryniczyn i f. Jurkowo;

po stronie Z. S. R. R.: m. Krajsk, f. Wiktorzyn, f. Gadziew, f. Haponowo, w. Gadziewo, w. Tokary, w. Dunaj, f. Połosa, w. Jełewszczyzna, m. Posadziec, zaśc. Jakubowszczyzna i m. Hłuboczany.

Dalej granica biegnie na połudn.-wsch. środkiem rz. Ilja, na przestrzeni około 6½ klm, do punktu, leżącego 600 mtr na zachód od mostu na drodze Hłuboczany-Krzemieniec.

Od rz. Ilja granica biegnie w ciągu pierwszych 4¼ klm na zachód od drogi Hłuboczany-Krzemieniec, w odległości około 1 klm od tej drogi, następnie przecina tę drogę, strumyk Wypratę i jego dopływ na południe od Krzemienia i dalej biegnie na wschód od przedłużenia tej drogi do f. Suchińki, obejmuje ten folwark ze wschodu, południa i zachodu i później biegnie na półn.-zach. o 2 klm, od f. Suchińki (sf. Nr. 509); stąd skręca na połudn.-zach. w kierunku m. Radoszkowicze, przechodząc na północ od w. Trusiewicze (na południe w. Łowcewicze) 1 klm strumykiem, i na południe od w. Dworzyszczce około 2 klm rzeczką Udranką.

Dalej granica otacza grunta m. Radoszkowicze ze wschodu, przecina trakt Radoszkowicze - Mińsk w odległości 3 klm na wschód od cerkwi w Radoszkowiczach (sf. Nr. 567); dalej biegnie około 2 klm strumykiem Gujka w kierunku półn.-zach. i nareszcie przy prawosławnym cmentarzu m. Radoszkowicze skręca na połudn.-zach. i dochodzi do rz. Wiazynka naprzeciwko północnego krańca w. Powiażyń (sf. Nr. 578), pozostawiając:

po stronie R. P.: maj. Czerwiaki, w. Lachy, w. Czerwiaki, f. Heljanowo, w. Baturyno, dw. Łukawiec, f. Suchinki, zaśc. Zalesie, w. Dworzec, f. Zaczisze, w. Pleszczany, w. i dw. Łowcewicze, f. Sobolewszczyzna, w. Buczki, f. Imiena, zaśc. Dworzyszczce, f. Cyganowo, w. Klimonty, dw. Bakszty Wielkie, chut. Łużanka, zaśc. Syraguzowszczyzna, f. Malkowszczyzna, m. Radoszkowicze, pasieka Kalisberg i w. Wołoki;

po stronie Z. S. R. R.: w. Krzemieniec, f. Poniedziałkowszczyzna, w. Myszyce, w. Stare-Kołącze, zaśc. Łosza, w. Panysze, w. Sieliszczce, w. Podworzany, w. i dw. Trusiewicze, w. Daszki, w. Cyganowo, w. Dworzyszczce, f. Słobódka, f. Bachmetówka, w. Czyrewicze, pasiekę Michajłowszczyzna i pasiekę Kosowa, w. Rogowa, dw. Kalisberg i w. Guja.

Od rz. Wiazanka do m. Rubieżewicze, na przestrzeni 66 klm

(sf. graniczne od Nr. 578 do Nr. 721).

Gran. państw. od w. Powiażyń idzie na południe rz. Wiazanką na przestrzeni o 3 klm do w. Hurnowicze, później przechodzi na wschodni brzeg tej rzeki, idzie na południe na przestrzeni 4 klm do pasieki Ziembickiego w odległości do 1 klm od rz. Wiazanka, dalej przy pasiece Ziembickiego skręca na zachód na przestrzeni 3 klm i przecina linię kol. żel. Młodeczno - Mińsk na południe od rz. Wiazyn i na północ od w. Lipienie o 2¼ klm na półn.-zach. od sf. Radoszkowicze (przy sf. Nr. 598); dalej granica biegnie z małymi skrętami na południe do w.

кари, д. Дунай, фл. Полоса, д. Елевщина, м. Посадец, з. Якубовщина и м. Глубочаны;

на стороне П. Р.: д. Пасеки, д. Кобылье, фл. Алексеевщина, фл. Прудники, фл. Яновщина, фл. Журавы, д. Стайки, фл. Рушица, фл. Кринички и фл. Юрково.

Далее граница проходит на юго-восток, по середине р. Илии, на протяжении около 6½ кlm. до пункта, что 600 метров западнее моста на дороге Глубочаны-Кременец.

От р. Илии граница следует — первые 4½ кlm. западнее на 1 кlm. дороги Глубочаны-Кременец, затем пересекает эту дорогу, ручей Выпрата и его приток южнее Кременца и далее идет восточнее продолжения этой дороги на фл. Сухинки, огибает этот фольварк с востока, юга и запада и затем следует на сев.-зап. 2 кlm. от фл. Сухинки (столб № 509); отсюда поворачивает на юго-зап. в направлении на м. Радощковичи, проходя севернее д. Трусевичи (южнее Ловцевичи) 1 кlm. по ручью и южнее д. Дворище — 2 кlm. по р. Удранка.

Далее граница огибает угодья м. Радощковичи с востока, пересекает большую грунтовую дорогу Минск-Радощковичи в 3 кlm. к востоку от церкви в Радощковичи (столб № 567); далее следует 2 кlm. по ручью Гуйка в сев.-зап. направлении и, наконец, поворачивает у православногo кладбища в м. Радощковичи на юго-запад и выходит к р. Вязанка против северной окраины д. Повязынь (столб № 578), оставляя —

на стороне С. С. С. Р.: д. Кременец, ф-ки Понедельковщина, д. Мышицы, д. Старые Калачи, з. Лоша, д. Паньши, д. Селище, д. Подвораны, д. и г. дв. Трусевичи, д. Дашки, д. Цыганово, д. Дворище, фл. Слободка, фл. Бахметовка, д. Чиревичи, пас. Михайловщина и пас. Косова, д. Рогова, г. дв. Кальсберг и д. Гуя;

на стороне П. Р.: им. Червяки, д. Ляхи, д. Червяки, фл. Голяново, д. Батурино, г. дв. Лунковец, фл. Сухинки, з. Залесье, д. Дворец, фл. Защишь, д. Плещаны, д. и г. дв. Ловцевичи, фл. Соболевщина, д. Бутьки, фл. Имена, з. Дворище, фл. Цыганово, д. Климонты, г. дв. Б. Бахшты, хут. Лужанка, з. Сергуговщина, фл. Мальковщина, м. Радощковичи, пас. Кальсберг и д. Волоки.

От р. Вязанка до м. Рубежевичи, на протяжении 66 кlm.

(пограничные столбы от № 578 до № 721).

Госграница от д. Повязынь следует на юг по р. Вязанка на протяжении около 3 кlm. до д. Гурновичи, затем переходит на восточный берег этой реки и идет на юг на протяжении 4 кlm. до пас. Зембицкого в удалении до 1 кlm. от р. Вязанки; далее у пас. Зембицкого поворачивает на запад на протяжении 3 кlm. и пересекает жел. дорогу Минск-Молодечно севернее д. Липени и южнее г. дв. Вязынь, в 2¼ кlm. на сев.-зап. от железнодорожной ст. Радощковичи (у столба № 598); затем граница идет с небольшими изгибами на юг

Zabłoćkowszczyzna, od której skręca na zachód na przestrzeni 4 klm do strumyka płynącego o 1 klm na półn.-zach. od ur. Zagaj, skąd biegnie naogół w kierunku połudn.-zach. do m. Rubieżewicze, przechodząc na odcinku Wołma-Rubieżewicze na przestrzeni 17 klm o 25 mtr na wschód od traktu Wołma-Rubieżewicze, oddalając się od tej drogi tylko przy dw. Joachimowo (o 1/2 klm) przy f. Dubowo i chut. Basmany (do 100 mtr); w odległości o 3 klm od północnej cerkwi m. Rubieżewicze granica oddala się na wschód od traktu (sł. Nr. 721), pozostawiając:

po stronie R. P.: w. Hurnowicze, w. Sieleńczyki, pasiekę Ziembickiego, dw. Wiazyni, dw. Krynica, chut. Haiszcze, w. Turkowszczyzna, f. Szypowały, f. Woznowszczyzna, w. Dominowo, w. Węgłowszczyzna, w. Polikszty, w. Hermaszyszki, w. Zabłoćkowszczyzna, w. Buchwałowszczyzna, w. Kuczkuń, m. Raków, w. Duszkowo, w. Chimorody, chut. Zahajno, w. Szczepki, m. Wołma, dw. Joachimowo, w. Paździerzycze, f. Sinaszki, w. Bordziej, f. Niedźwiedziewszczyzna, w. Kondratowszczyzna, chut. Basmany, w. Wasilewszczyzna, dw. Suła, dw. Horodiszcze i trakt Wołma-Rubieżewicze;

po stronie Z. S. R. R.: dw. Wieremiejki, dw. Hłuszany, w. Szczoki, w. Lipienie, st. kol. Radoszkowicze, w. Wenzelowo, dw. Anusin, w. Dołżany, w. Mietkowa, w. Hrynowszczyzna, w. Kaleńki, w. W. i M. Borzdyni, w. Żuki, w. Kozielszczyzna, dw. Nowe-Pole, w. Lichacze, w. Aksakowszczyzna, w. W. Siolo, w. Woronki, w. Malawki, w. Łukasze, w. Kniahnicze, w. Ciuhaj, w. Szwabowszczyzna, chut. Marreckie, w. Kowalewce, f. Bortniki, w. Hołoburdy, w. Siarki, w. Hajbudy, w. Dubowe, w. Nakwasy, f. Kimwary, w. Rusieczkowszczyzna, f. Kowale, chut. Borowskie i w. Telaszewicze.

Od m. Rubieżewicze do rz. Niemen przy chut. Zamorozie na przestrzeni 36 klm

(słupy graniczne od Nr. 721 do Nr. 797).

Gran. państw. na tym odcinku biegnie w kierunku południowym, robiąc małe skręty i przecinając linię kol. żel. i trakt Baranowicze-Mińsk na zachód od przejazdu przy f. Agacin (o 14 klm na półn.-wsch. od st. Stołbce i 11 klm na połudn.-zach. od st. Niegoriełoje, między sł. Nr. Nr. 777—778); od przejazdu granica biegnie w kierunku południowym na przestrzeni 8 klm na zachód w odległości do 300 mtr od drogi przejazd folw. Agacin — dw. Prusinowo i przechodzi na rz. Niemen w odległości 1 1/2 klm na wschód od w. Swerynowo i w punkcie na zachód od chut. Zamorozie (przy sł. Nr. 797) pozostawiając:

po stronie R. P.: w. Morozowicze, chutory i dw. Mikulicze, m. Rubieżewicze, w. Simkowicze, w. Lichacze, w. Woraksy, w. Sosienka, w. Różanka, f. Barkowszczyzna przystanek kolejowy Kołosowo i w. Swerynowo;

po stronie Z. S. R. R.: f. Aleksandrów, w. i f. Kuliki, f. Lisowszczyzna, chut. Lisowszczyzna, w. Papki, w. Żywica, w. Połoniewiczze, w. Liwie, w. i f. Osinówka, f. Agacin, w. i dw. Prusinowo, chut. Zamorozie i droga przejazd f. Agacin — dw. Prusinowo.

до д. Зabloцковщизна, от которой поворачивает на запад на протяжении 4 кlm. до ручья, что в 1 кlm. сев.-запад. уроч. Загай, откуда следует в общем юго-западном направлении до м. Рубежевичи, проходя на участке Волма-Рубежевичи на протяжении 17 кlm. в 25 метр. к востоку от грунтовой дороги Волма-Рубежевичи, отходя от этой дороги лишь у г. дв. Иоахимово (на 1/2 кlm.), у фл. Дубово и хут. Басманы (до 100 метр.), в 3 кlm. от северной церкви в м. Рубежевичи граница отходит на восток от этой дороги (ст. № 721), составляя —

на стороне С. С. С. Р.: г. дв. Веремейки, г. дв. Глушаны, д. Щеки, д. Липени, жел. дор. ст. Радосковичи, д. Вензелева, г. дв. Анусино, д. Должаны, д. Меткова, д. Гриневщина, д. Калоньки, д. д. Бол. и Мал. Борздын, д. Жуки, д. Козельщина, г. дв. Новое-Поле, д. Лихачи, д. Аксаковщизна, д. Великое Село, д. Воронки, д. Малявки, д. Лукаши, д. Княгиничи, д. Цохай, д. Шнабовщина, хут. Морецкие, д. Ковалевцы, фл. Бортники, г. дв. Голобурды, д. Сярки, д. Гайбуты, д. Дубово, д. Наквасы, фл. Кимвары, фл. Русецковщина, фл. Ковали, х-ра Боровские и дер. Теляшевичи;

на стороне П. Р.: д. Гурновичи, д. Селечики, пас. Зембицкого, г. дв. Вязын, г. дв. Криница, хут. Гаица, д. Турковщизна, фл. Шиповалы, фл. Возновщизна, д. Доминово, д. Венглищина, д. Полишты, д. Гармашишки, д. Зabloцковщизна, д. Бухваловщина, д. Кучкуны, м. Раков, д. Душково, д. Химороды, х-ра Загайно, д. Щепки, м. Волма, г. дв. Иоахимово, д. Подзеричи, фл. Синашки, д. Бордзи, фл. Медведевщина, д. Кондратовщина, х-ра Басманы, д. Василевщина, г. дв. Сула, дв. Городище и трakt Волма-Рубежевичи.

От м. Рубежевичи до р. Неману хут. Заморозье, на протяжении 36 кlm.

(пограничные столбы от № 721 до № 797).

Госграница на этом участке следует в общем направлении на юг, делая небольшие изгибы и пересекая железную и грунтовую дорогу Минск-Барановичи западнее переезда у фл. Агатино (в 11 кlm. к юго-зап. от ст. жел. дор. Негорелое и в 14 кlm. сев.-вост. от ст. Столбцы, между столб. №№ 777-778); от переезда граница проходит в южном направлении на протяжении 8 кlm. к западу до 300 метр. от дороги — переезд — фл. Агатино — г. дв. Прусиново и выходит к р. Неману у пункта, что западнее хут. Заморозье и в 1 1/2 кlm. к востоку от д. Свериново (у столба № 797), составляя —

на стороне С. С. С. Р.: фл. Александров, д. и фл. Кулики, фл. Лисовщина, хут. Лисовщина, д. Папки, д. Живица, д. Полоневичи, д. Ливье, д. и фл. Осиновка, фл. Агатино д. и г. дв. Прусиново, хут. Заморозье и дорога переезд — фл. Агатино — г. дв. Прусиново;

на стороне П. Р.: д. Морозовичи, х-ра и г. дв. Микуличи, м. Рубежевичи, д. Симковичи, д. Лихачи, д. Вараскы, д. Сосенка, д. Рожанка, фл. Барковщина, жел. дор. пост Колосово и дер. Свериново.

Rz. Niemen od chut. Zamorozie do punktu, leżącego w odległości 1 klm na wschód od w. Rusakowicze, na przestrzeni 11 klm

(słupy graniczne od Nr. 797 do Nr. 815).

Gran. państw. na tym odcinku biegnie nurtem głównego koryta rz. Niemen naogół w kierunku połudn.-zach., pozostawiając wyspę:

po stronie R. P.: wyspę, leżącą na zachód od w. Łunino (przy sł. Nr. 803) i $\frac{1}{4}$ wyspy (przy sł. Nr. 815);

po stronie Z. S. R. R.: wyspę przy w. Kuciec (między sł. Nr. 799 — 800); wyspę przy w. Łunino (między sł. Nr. 801 — 802) i $\frac{2}{3}$ wyspy przy sł. Nr. 815.

Od rz. Niemen do rz. Morocz, na przestrzeni 72 klm

(słupy graniczne od Nr. 815 do Nr. 946).

Gran. państw. na tym odcinku biegnie naogół w kierunku południowym, robiąc niewielkie skręty wzdłuż granic gruntów przylegających osiedli, w rejonie wsi Somieńszczyzna i wsi Bieliki biegnie $3\frac{1}{2}$ klm rzeczką Turja i przecina:

na zachód o $\frac{1}{2}$ klm od w. Kukowicze i na półn.-wsch. o 1 klm od w. Łozowicze szosę Nieśwież-Cimkowicze (przy sł. Nr. 874); o $\frac{1}{2}$ klm na zach. od wsi Filipowicze i o 1 klm na półn.-wsch. od w. Cecerowiec szosę Brześć-Słuck (przy sł. Nr. 924), na wschód o 2 klm od w. Morocz i na północ o 2 klm od w. Staryna granica przecina odnogę rz. Morocz i wyspę między tą odnogą a rz. Morocz (między sł. Nr. 944 — 946), gdzie przechodzi na rz. Morocz, pozostawiając:

po stronie R. P.: w. Rusakowicze, w. Somieńszczyzna, w. Buczne, f. Djampol, f. Ostrówek, f. Kosiakowszczyzna, f. Szumowszczyzna, f. Krepki, w. Cegielnia, dw. Rymasze (południowe), f. Korcze, f. Toronów, f. Kobyła Głowa, w. Juszewicze, w. Lisuny, w. Grzybowszczyzna, w. Sołtanowszczyzna, w. Pleszewicze, dw. Kukowicze, w. Łozowicze, w. Cekałowszczyzna, f. Marusin, w. Smolicze, w. M. i W. Połowkowicze, f. Julin, dw. Lecieszyn, w. Matysze, f. Przechody, w. Kasiuty, w. Korzeniowszczyzna, w. W. Aleksiejówka, w. Jodczyce, w. Cecerowiec, w. Ostaszyn, w. N. Mokran, w. Goleniewo, w. Uznoga i w. Morocz;

po stronie Z. S. R. R.: w. i dw. Jażwiny, chut. Lipowo, w. Mowiewicze, w. Bieliki, w. i f. Jażwiny, dw. Stare Rymasze (północne), w. Rymasze, f. Pawłowszczyzna, w. Ostup, w. Kołosowszczyzna, w. i dw. Pniwoda, f. Kut, w. Kudzinowicze, w. Naruce, w. Kukowicze, w. Kucowszczyzna, f. Tryłotka, dw. Sawiczki, w. Zarakowo, w. Dziegiciany, w. f. i dw. Puzowo, f. Pustynia, w. Nowosiółki, w. Ciechowo, w. Filipowicze, w. Środk. Mokran, i f. Mokran.

По Неману, от хут. Заморозье до пункта, что в одном ккм. на восток от д. Русаковичи, на протяжении 11 ккм.

(пограничные столбы от № 797 до № 815).

Госграница на этом участке проходит по фарватеру главного русла р. Неман в общем юго-западном направлении, оставляя —

на стороне С. С. С. Р.: остров у д. Кутец (между столб. №№ 799-800); остров у с. Лунино (между столб. №№ 801-802) и $\frac{2}{3}$ острова у столба № 815;

на стороне П. Р.: остров западнее д. Лунино (у столба № 803) и $\frac{1}{3}$ острова у столба № 815.

От р. Неман до р. Морочь, на протяжении 72 ккм.

(пограничные столбы от № 815 до № 946).

Госграница на этом участке следует в общем направлении на юг, делая небольшие изгибы по границе угодий прилегающих населенных пунктов, проходит в районе д. Сомоньщина и д. Белики на протяжении $3\frac{1}{2}$ ккм. по р. Турья и пересекает:

западнее в $\frac{1}{2}$ ккм. от д. Куковичи и сев.-вост. на 1 ккм. от д. Лозовичи шоссе Тимковичи-Несвиж (у столба № 874); в $\frac{1}{2}$ ккм. западнее Филипповичи и в 1 ккм. сев.-вост. д. Цецеровец шоссе Слуцк-Брест-Литовск (у столба № 924); к северу на 2 ккм. от д. Старина и к востоку на 2 ккм. от д. Морочь граница пересекает рукав р. Морочь и остров между этим рукавом и р. Морочь (между столб. №№ 944-946), где и выходит на р. Морочь, оставляя —

на стороне С. С. С. Р.: д. и дв. Язвины, хут. Липово, д. Мосевичи, д. Белики, д. и фл. Язвины, г. дв. Стар. Рымаши (северные), д. Рымаши, фл. Павловщина, д. Оступ, д. Колосовщина, д. и г. дв. Пливода, фл. Куд., д. Кудиновичи, д. Наруцы, д. Куковичи, д. Куковщина, фл. Трилетка, г. дв. Савички, д. Зараково, д. Дегтяны, д. фл. и г. дв. Пузово, фл. Пустыня, д. Новоселки, фл. Цехова, д. Филипповичи, д. Средние Мокраны и фл. Мокраны;

на стороне П. Р.: д. Русаковичи, д. Сомоньщина, д. Бучное, фл. Дьямполь, фл. Островок, фл. Косяковщина, фл. Шумовщина, фл. Крепский, д. Цегельня, г. дв. Рымаши (южные), фл. Корчи, д. Торон, фл. Кобылина Голова, д. Юшевичи, д. Лесуны, д. Грибовщина, д. Салтановщина, д. Плешивичи, г. дв. Куковичи, д. Лозовичи, д. Цекаловщина, фл. Марусин, д. Смоличи, д. Мал. и Бол. Половковичи, фл. Юлин, г. дв. Лечешин, д. Матуши, хут. Проходы, д. Касюты, д. Корженевщина, д. Б. Алексеевна, д. Иодчицы, д. Цецеровец, д. Осташин, д. Нов. Мокраны, д. Голеново, д. Узнога и д. Морочь.

Rz. Morocz od punktu o 1¼ klm na północ od w. Staryna do punktu o 1½ klm na wschód od w. Newnia na przestrzeni 31 klm

(słupy graniczne od Nr. 946 do Nr. 998).

Gran. państw. biegnie środkiem głównego koryta rz. Morocz do w. Sierechów i w. Borcki w kierunku połudn.-wsch., później do chut. Newnia w kierunku południowym.

Przynależność licznych wysp na rz. Morocz określa kierunek głównego koryta, przyczem ważniejsze z tych wysp w terenie są oznaczone słupami granicznymi i pozostają:

po stronie R. P.: wyspa przy w. Kolki (ze sł. Nr. 957 — 958); wyspa przy w. Sierechów (ze sł. Nr. 977); przecięta groblą; 3 wyspy na wsch. i połudn.-wsch. od w. W. Rożyn i na południe od w. M. Rożyn (ze sł. Nr. 985, 986, 987) i 5 wysp między chut. Morin i wsią Newnia (ze sł. Nr. Nr. 991 — 995);

po stronie Z. S. R. R.: wyspa na połudn. wsch. od w. Morocz i na półn.-zach. od w. Staryna (ze sł. Nr. 948); wyspa przy w. Staryna (ze sł. Nr. 951); 2 wyspy na południe od w. Staryna (ze sł. Nr. 952 i 953); wyspa na północ od w. Kolki (ze sł. Nr. 955); wyspa przy ujściu rzeczki Wołka (ze sł. Nr. 971); 2 wyspy na wschód od w. Dubniki (ze sł. Nr. 988 i 989); wyspa na półn.-wsch. od chut. Newnia (ze sł. Nr. 996).

Od punktu, leżącego w odległości 1¼ klm na wschód od w. Newnia, gran. państw. oddala się na zachód od rzeki Morocz i biegnie naogół w kierunku połudn. do chut. Misino, leżących w odległości 6 klm na połudn. - zach. od Wieliczkowicze (przy sł. Nr. 1009), skąd idzie na połudn.- wsch. do chut. Zagorje (o 2 klm na wschód do chut. Dobre — przy sł. Nr. 1020), w odległości o 5 — 6 klm od rz. Morocz; od chut. Zagorje granica zwraca się na wschód i przechodzi na rz. Morocz w odległości 4¼ klm na półn.-zach. od w. Jaśkowicze (przy sł. Nr. 1034), pozostawiając:

po stronie R. P.: chut. Lisiczyno, w. Newnia, chut. Seredy, chut. Pieszczanka, chut. Wejna, chut. Dobre, chut. Zagorje, chut. Rachowicze i mniejszą część łąk Moroczańskich;

po stronie Z. S. R. R.: większą część łąk Moroczańskich.

Od punktu, leżącego o 4½ klm na półn.-zach. od w. Jaśkowicze (sł. Nr. 1034), gran. państw. biegnie środkiem głównego koryta rz. Morocz aż do ujścia jej do rz. Słucz (sł. Nr. 1048) na przestrzeni 10 klm, pozostawiając:

po stronie R. P.: wyspę na wschód od w. Jaśkowicze i na południe od chut. Horkowskich (przy sł. Nr. 1042);

po stronie Z. S. R. R.: wyspę na wschód od zniszczonej grobli na drodze m. Starobin - Jaśkowicze (między sł. Nr. 1040 — 1041).

Przynależność państwową reszty drobnych wysp określa nurt głównego koryta rzeki.

По р. Морочь от пункта, что в ¼ кlm. севернее д. Старина до пункта в 1½ кlm. восточнее фл. Невня, на протяжении 31 кlm.

(пограничные столбы от № 946 до № 998).

Госграница проходит по середине главного русла р. Морочь до д. Борки (д. Серехов) в юго-восточном направлении, а затем до д. Невня в южном направлении.

Принадлежность многочисленных островов по р. Морочь определяется направлением главного русла, причем важнейшие из этих островов в натуре отмечены пограничными столбами и остаются —

на стороне С. С. С. Р.: остров на сев.-запад от д. Старина и юго-восток от д. Морочь (столб № 948); остров у д. Старина (столб № 951); два острова южнее д. Старина (со столб. №№ 952-953); остров на север от д. Колки (со столб. № 955); остров против устья р. Волки (со столб. № 971); два острова на восток от д. Дубники (со столб. №№ 988 и 989); остров на сев.-восток от хут. Невня (со столб. № 996);

на стороне П. Р.: остров у д. Колки (со столб. № 957, 958); остров против д. Серехов (со столб. № 977), пересекаемый гатью; три острова на восток и юго-восток от д. Б. Рожин и на юг от д. М. Рожин (со столб. №№ 985, 986, 987); пять островов между хут. Морин и д. Невня (со столб. №№ 991-995).

От пункта в 1½ кlm. восточнее д. Невня госграница отходит на запад от р. Морочь и следует в общем направлении на юг до хут. Месино, что в 6 кlm. на юго-запад от д. Величковичи (у столба № 1009), откуда идет на юго-восток до хут. Загорье в 2 кlm. восточнее хут. Доброе (у столба № 1020), в удалении 5—6 кlm. от р. Морочь; от хут. Загорье граница поворачивает на восток и выходит на р. Морочь в 4½ кlm. на северо-запад от д. Ясковичи (у столба № 1034), оставляя —

на стороне С. С. С. Р.: большую часть Морочанских лугов;

на стороне П. Р.: хут. Лисицино, д. Невня, хут. Середи, хут. Пещанка, хут. Вейно, хут. Доброе, хут. Загорье, хут. Раховичи и меньшую часть Морочанских лугов.

От пункта в 4½ кlm. сев.-зап. д. Ясковичи (у столба № 1034) госграница следует по середине главного русла р. Морочь до впадения ее в р. Слucz (столб № 1048), на протяжении 10 кlm. оставляя —

на стороне С. С. С. Р.: остров на восток от разрушенной гати по дороге м. Старобино — д. Ясковичи (между столбами №№ 1040—1041);

на стороне П. Р.: остров на восток от д. Ясковичи и на юг от хут. Горковских (у столба № 1042).

Государственная принадлежность остальных мелких островов определяется прохождением середины главного русла реки.

Rz. Słucz północną od ujścia rz. Morocz do ujścia jej do rz. Prypeć, na przestrzeni 62 klm

(słupy graniczne od Nr. 1048 do Nr. 1138).

Gran. państw. na całym tym odcinku biegnie nurtem głównego koryta rz. Słucz naogół w kierunku południowym, przecinając:

most drewniany na drodze m. Lenino, m. Żytkowicze (przy sł. Nr. 1093); most na linii kolejowej Brześć - Homel około 9 klm na wschód od st. kol. Mikaszewicze (przy sł. Nr. 1121) i mniej więcej 8½ klm na zachód od przystanku kolejowego Dziadówka; rz. Prypeć (między sł. Nr. 1137 — 1138) na przestrzeni około 160 mtr i pozostawiając:

po stronie R. P.: wyspę na południe od w. Grabów (między sł. Nr. 1060 — 1061); dwie wyspy przy w. Zalutycze (na północnej wyspie sł. Nr. 1078);

po stronie Z. S. R. R.: wyspę na wschód od w. Morocz (ze sł. Nr. 1050); dwie wyspy między w. Anańczyce i Grabów (między sł. Nr. 1056—1058); trzy wyspy na południe od w. Grabów (między sł. Nr. 1061 — 1062); dwie wyspy naprzeciwko w. Milewicze przy zrujnowanej grobli (między sł. Nr. 1066—1067); wyspę na półn.-wsch. od w. Zalutycze (przy sł. Nr. 1075); wyspę na połudn.-zach. od wsi Suchacze (między sł. Nr. 1106 — 1107); dwie wyspy przy w. Wilcza (między sł. Nr. 1131 — 1133).

Przynależność państwową reszty drobnych wysp określa nurt głównego koryta rzeki.

Od rz. Prypeć do rz. Stwihi (przy w. Charpuń) na przestrzeni 63 klm

(słupy graniczne od Nr. 1138 do Nr. 1227).

Gran. państw. biegnie od rz. Prypeć na południe od punktu o 1½ klm na wschód od w. W. Maleszewo (sł. Nr. 1149) na przestrzeni 7 klm; później naogół w kierunku połudn.-wsch. robiąc szereg ostrych skrętów do przecięcia rz. Stwihi przy chut. Lado (sł. Nr. 1176), na przestrzeni 12½ klm, biegnąc rz. Stwią ½ klm; od chut. Lado do punktu o 1 klm na wschód od w. Rubryn (sł. Nr. 1198) naogół w kierunku połudn.-zach. na przestrzeni 22½ klm, biegnąc w jednym-dwóch klm na zachód od drogi chut. Lado — w. Korno; później biegnie około 8 klm w kierunku połudn.-wsch. o ½ klm na zachód od drogi chut. Obzów — w. Korna; wreszcie biegnie na połudn.-zach. na przestrzeni 13½ klm i przechodzi na rz. Stwią około 1 klm na północ od w. Charpuń. Na większej części przestrzeni granica biegnie zalesioną i zabagnioną miejscowością, pozostawiając osiedla i leśnictwa:

po stronie R. P.: w. W. Maleszewo, w. Tołmaczewo, w. Łutki, f. Łutki, w. Korotycze, leśnictwo Ozdamickie, w. Rubryn, 5 kw. leśnictwa Radziłowickiego, w. Kolek i leśnictwo Turowskie Ozdamickiego. Nadleśnictwa;

po stronie Z. S. R. R.: w. M. Maleszewo, w. Lubowicze, w. Chliczyce, w. Bereże, leśnictwo Bereżeckie, chut. Lado, chut. Berwa, chut. Tatiszcze, chut. Korna, leśnictwo Ryczewskie, chut. Obzów, w. Korma, leśnictwa Bukczańskie i Radziłowickie.

По р. Случь Полесский от устья р. Морочь до впадения ее в р. Припять, на протяжении 62 ккм.

(пограничные столбы от № 1048 до № 1138).

Госграница на всем этом участке проходит по фарватеру главного русла р. Случь, в общем направлении на юг, пересекая:

деревянный мост на дороге м. Житковичи — м. Ленино (у столба № 1093); мост на жел. дороге Гомель — Брест-Литовск примерно в 8½ ккм. к западу от жел.-дор. полуст. Дедовка и в 5 ккм. к востоку от жел. дор. ст. Микашевичи (у столба № 1121); реку Припять на протяжении около 160 метров (между столб. №№ 1137—1138) и оставляя —

на стороне С. С. С. Р.: остров на восток от д. Морочь (столб № 1050); два острова между д. Ананьчичи и д. Грабово (между столб. №№ 1056—1058); три острова на юг от д. Грабово (между столб. №№ 1061—1062); два острова против д. Милевичи у разрушенной гати (между столб. №№ 1066 — 1067); остров на северо-восток от д. Залютичи (у столба № 1075); остров на юго-запад от д. Сукачи (между столб. №№ 1106—1107); два острова около д. Вильча (между столб. №№ 1131—1133);

на стороне П. Р.: остров на юг от д. Грабово (между столб. №№ 1060—1061), два острова у д. Залютичи (на северном острове столб № 1078).

Государственная принадлежность мелких островов определяется фарватером главного русла.

От р. Припяти до р. Ствиги (у д. Храпунь) на протяжении 63 ккм.

(пограничные столбы от № 1138 до № 1227).

Госграница следует от р. Припяти на юг, до пункта, что в 1½ ккм. восточнее д. Б. Малешево (столб № 1149) на протяжении 7 ккм., затем в общем юго-восточном направлении, делая ряд острых изгибов до пересечения р. Ствиги у хут. Лядо (столб № 1176) на протяжении 12½ ккм., проходя по р. Ствиге ½ ккм.; от хут. Лядо до пункта в 1 ккм. восточнее д. Рубрин (столб № 1198) в общем направлении на юго-запад на протяжении 22½ ккм., проходя в 1—2 ккм. западнее дороги хут. Лядо — д. Корно; затем идет около 8 ккм. в юго-восточном направлении в ½ ккм. западнее от дороги хут. Обзов — д. Корма; наконец, идет на юго-запад на протяжении 13½ ккм. и выходит на р. Ствигу около 1 ккм. севернее д. Храпунь. На большей части своего протяжения граница проходит по лесисто-болотистой местности, оставляя населенные пункты и лесные дачи —

на стороне С. С. С. Р.: д. Мал. Малешево, д. Любовичи, д. Хильчицы, д. Березцы, Бережечкую лесную дачу, хут. Лядо, хут. Берва, хут. Татище, хут. Корно, Рычевскую лесную дачу, хут. Обзов, д. Корма, Букчанскую лесную дачу и Радзиловичскую лесную дачу;

на стороне П. Р.: д. Бол. Мелешево, д. Толмачево, д. Лутки, фл. Лутки, д. Коротичи, Оздомичскую лесную дачу, д. Рубрин, 5-й квартал Радзиловичской лесной дачи, д. Колок и Туровскую лесную дачу Оздомического лесничества.

Od w. Chrapuń na rz. Stwiha do kol. żelazn. Rokitno - Olewsk, na przestrzeni 94 klm

(słupy graniczne od Nr. 1227 do Nr. 1384).

Gran. państw. przechodzi: od w. Chrapuń środkiem głównego koryta rz. Stwiha w kierunku południowym na przestrzeni 8½ klm (sł. Nr. 1238), przecinając przy w. Chrapuń drewniany most w odległości 89 mtr od zachodniego i 30 mtr od wschodniego brzegu rzeki, pozostawiając wyspę, leżącą na południe od w. Chrapuń (przy sł. Nr. 1233) po stronie Z. S. R. R. i określając przynależność pozostałych drobnych wysp kierunkiem środka głównego koryta;

od rz. Stwiha granica biegnie naogół w kierunku połudn. - wsch. na przestrzeni 21 klm do punktu o 1 klm na wschód od w. Budki - Wojtkowickie (sł. Nr. 1271), skąd biegnie naogół w kierunku połudn. - zach. (nie licząc niewielkich skrętów) na przestrzeni 12 klm do przecięcia rzeczki o 1½ klm na połudn. - wsch. od młynu przy w. Wojtkowicze (sł. Nr. 1294), przecinając o 2 klm na północ od rzeczki granicę między B. S. R. R. a U. S. R. R. (sł. Nr. 1290); od przecięcia rzeczki granica biegnie 7 klm na zachód do chut. Lisiczyn (sł. Nr. 1306); stąd biegnie 10 klm na południe, nie licząc niewielkich skrętów na wschód (do rz. Kupiel — Studzieniec); otaczając w. Słobodę i jej chutory ze wschodu, granica o 2 klm na połudn. - wsch. od w. Słoboda skręca na zachód (między sł. Nr. 1322 — 1326); po przejściu 2 klm biegnie 7½ klm na półn. - zach.; później znowu idzie 2 klm na zachód, obchodząc od północy chutory Myszje (między sł. Nr. 1336 — 1339); od punktu o 1 klm na północ od chut. Myszje (sł. Nr. 1339) granica biegnie na południe do chut. Dobrodziej na przestrzeni 14 klm, przecinając kolejkę lokalną o 2 klm na półn. - wsch. od w. Białowiza (przy sł. Nr. 1348), skąd biegnie 6½ klm na zachód (od sł. Nr. 1371) i później znowu biegnie 7 klm na południe do linii kol. żel. Rokitno-Olewsk, którą przecina na moście przez rz. Bodlą, w odległości 5 klm na wschód od przystanku kolejowego Ostki i 3 klm na zach. od przystanku Snowidowicze (przy sł. Nr. 1383 i 1384).

Prawie na całej przestrzeni granica biegnie zalęśnioną i zabagnioną miejscowością, pozostawiając osiedla i leśnictwa:

po stronie R. P.: w. Chrapuń, większą część leśnictwa Wojtkowickiego, chut. Podretelka, w. Budki - Wojtkowickie, w. Wojtkowicze, część leśnictwa Sobieczynskiego, w. Kupiel, w. Słobodka, w. Białowiza, większą część leśnictwa Białowizskiego, część leśnictwa Snowidowickiego, w. Snowidowicze i przystanek kolejowy Ostki;

po stronie Z. S. R. R.: w. Radziłowicze, leśnictwo Radziłowickie, w. Hłuszkowice, leśnictwo Hłuszkowickie, część leśnictwa Wojtkowickiego, chut. Lisiczyn, część leśnictwa Sobieczynskiego, chut. Jaminy, w. Rudnia-Sobieczynska, w. Młynek, chut. Butyń, chut. Myszje, część leśnictwa Białowizskiego, w. Sobiczyn, chut. Dobrodziej, w. Michałówka, część leśnictwa Snowidowickiego i przystanek kolejowy Snowidowicze.

От д. Храпунь на р. Ствига до жел. дор. Олевск-Ракитно, на протяжении 94 ккм.

(пограничные столбы от № 1227 до № 1384).

Госграница следует от д. Храпунь по середине главного русла р. Ствиги в южном направлении, на протяжении 8½ ккм. (столб № 1238), пересекая у д. Храпунь деревянный мост в 30 метрах от восточного берега и в 89 метрах от западного берега реки, оставляя остров южнее д. Храпунь (у столба № 1233) на стороне С. С. С. Р. и определяя принадлежность остальных мелких островов направлением середины главного русла;

от р. Ствига граница идет в общем юго-восточном направлении на протяжении 21 ккм. до пункта в 1 ккм. восточнее д. Будки-Войтковичи (столб № 1271), откуда следует в общем юго-западном направлении (не считая небольших изгибов), на протяжении 12 ккм. до пересечения ручья в 1½ ккм. к юго-востоку от мукомольни у д. Войтковичи (столб № 1294), пересекая в 2 ккм. к северу от ручья границу между БССР и УССР (столб № 1290); от пересечения ручья граница идет 7 ккм. на запад до хут. Лисицын (столб № 1306); откуда идет 10 ккм. на юг (не считая небольших изгибов на восток) до р. Купель (Студенец), обойдя д. Слободка и ее хутора с востока; граница в 2 ккм. к юго-вост. от д. Слободка поворачивает на запад (между столб. № 1322-1326); пройдя 2 ккм., она идет 7½ ккм. на северо-запад; затем вновь идет 2 ккм. на запад, обходя с севера х-ра Мышье (между столб. №№ 1336-1339); от пункта, что в 1 ккм. севернее хут. Мышье (столб № 1339), граница следует на юг до хут. Добродей на протяжении 14 ккм., пересекая жел. дорогу местного значения в 2 ккм. к сев.-вост. от д. Беловиж (столб № 1348), откуда идет на запад 6½ ккм. (до столба № 1371) и затем вновь идет на юг 7 ккм. до жел. дороги Олевск-Ракитно, которую пересекает по мосту через р. Бодля, в 3 ккм. западнее раз. Сновидовичи и в 5 ккм. восточнее раз. Остки (у столб. №№ 1383 и 1384).

Почти на всем протяжении граница пролегает по лесисто-болотистой местности, оставляя населенные пункты и лесные дачи —

на стороне С. С. С. Р.: д. Радзиловичи Радзиловичскую лесную дачу, д. Глушковичи, Глушковичскую лесную дачу, часть Войтковичской лесной дачи, хут. Лисицын, часть Собичинской лесной дачи, хут. Ямины, д. Рудня Собичинская, д. Млынок, хут. Бутынь, х-ра Мышье, часть Беловижской лесной дачи, д. Собичин, хут. Добродей, д. Михайловка, часть Сновидовичской лесной дачи и жел. дор. раз'езд Сновидовичи;

на стороне П. Р.: д. Храпунь, большую часть Войтковичской лесной дачи, хут. Подретелька, д. Будки-Войтковичские, д. Войтковичи, часть Собичинской лесной дачи, д. Купель, д. Слободка, д. Беловиж, большую часть Беловижской лесной дачи, часть Сновидовичской лесной дачи, д. Сновидовичи и жел. дор. раз'езд Остки.

Od linii kol. Rokitno - Olewsk do rz. Słucz południowa, na przestrzeni 72 kłm

(słupy graniczne od Nr. 1384 do Nr. 1499).

Gran. państw. biegnie: od linii kol. Rokitno-Olewsk naogół w kierunku połudn.-zach. do chutorów Zaderewie (sł. Nr. 1441) na przestrzeni 30½ kłm; od chut. Zaderewie biegnie 9½ kłm na zachód (sł. Nr. 1452); dalej naogół w kierunku południowym do rz. Słucz południowa na przestrzeni 32 kłm, przy czem w odległości ¼ kłm na południe od w. Piaszkowka przechodzi na rz. Pereweźnia (przy sł. Nr. 1488), biegnąc na przestrzeni około 6½ kłm środkiem głównego koryta do ujścia jej do rz. Słucz południowa (przy wsi Szopy), przecinając:

służę przy w. Pereweźnia (sł. Nr. 1496) i most przy w. Szopy (sł. Nr. 1499), pozostawiając: wyspy przy służie i moście po stronie Z.S.R.R. Przynależność reszty wysp określa się kierunkiem środka głównego koryta.

Granica biegnie przeważnie miejscowością zalęśnioną, pozostawiając osiedla i leśnictwa:

po stronie R. P.: w. Budki-Snowidowickie, część leśnictwa Dołgosielskiego, w. Deré, w. Kisorycze, leśnictwo Kisoryckie, w. Okopy, w. Netreby, leśn. Karpiłowskie, w. Siwki, część Chutorów Pomery, w. Nowa-Huta, w. Koryska Huta, w. Myszakówka, w. Berezówka, w. Młynek i w. Szopy (na zachodnim brzegu rz. Pereweźnia);

po stronie Z. S. R. R.: w. Dołgosiele, część leśn. Dołgosielskiego, chut. Dołgosiele, chut. Sereniczne, chut. Wasilewo, chut. Dworyszcze, kol. Olewska, leśn. Łopacińskie, chut. Zaderewie, w. Woniacze, chut. Perełysiańskie, Butycha, część chut. Pomery, chut. Krynice, leśn. Kłonowskie, (maj. póln. Belczaki) w. Kłonowa, w. Rudnia Kłonowa, w. Piaszkówka, w. Pereweźnia, w. Szopy (na wschodnim brzegu rz. Pereweźnia).

Rz. Korczyk i wzdłuż tej rzeki od rz. Słucz południowa do m. Korzec, na przestrzeni 30 kłm

(słupy graniczne od Nr. 1499 do Nr. 1552).

Gran. państw. przy ujściu rz. Pereweźnia (przy w. Szopy sł. Nr. 1499) przecina rz. Słucz południową i biegnie naogół w kierunku południowym na przestrzeni 3½ kłm i na wschód od rz. Korczyk do 1½ kłm; na zachód od w. Mucharów (przy sł. Nr. 1503) granica przechodzi na rz. Korczyk i biegnie środkiem głównego jej koryta na południe na przestrzeni 12 kłm do punktu w odległości 1¼ kłm na póln.-wsch. od mostu przy w. Kobyle (przy sł. Nr. 1527), gdzie granica oddala się od rzeki, biegnąc 2 kłm na południe i 3 kłm na zachód, olaczając chutory w. Kobyle; następnie przechodzi znowu na rz. Korczyk w odległości 1½ kłm na połudn.-zach. od mostu przy w. Kobyle (na północ od sł. Nr. 1534); od tego punktu granica znowu biegnie głównym korytem rz. Korczyk naogół w kierunku południowym na przestrzeni 8 kłm do punktu, leżącego o ¼ kłm na wschód od cukrowni Korzeckiej, skąd oddala się od rzeki na połudn.-wsch.

От жел. дороги Олевск-Ракитно до р. Случ-Вольинский, на протяжении 72 кłм.

(пограничные столбы от № 1384 до № 1499).

Госграница следует от жел. дороги Олевск-Ракитно в общем направлении на юго-зап. до х-ров Задеревье (столб № 1441), на протяжении 30½ кłм; от х-ров Задеревье она идет 9½ кłм. на запад (столб № 1452); далее в общем южном направлении до р. Случ-Вольинский на протяжении 32 кłм., причем в ¼ кłм. южнее д. Песковка граница выдигает на р. Перевезня (у столба № 1488), проходя на протяжении около 6½ кłм. по середине главного ее русла до впадения ее в р. Случ-Вольинский (у д. Шопы), пересекая:

шлюзу у д. Перевезня (столб. № 1496) и мост у д. Шопы (ст. № 1499); оставляя:

острова у шлюзы и моста на стороне С.С.С.Р. Принадлежность остальных островов определяется направлением середины течения главного русла.

Граница проходит большей частью по лесным участкам, оставляя населенные пункты и лесные дачи —

на стороне С. С. С. Р.: д. Долгоселье, часть Долгосельской лесной дачи, хут. Долгосельские, хут. Серенича, хут. Василево, хут. Дворище, кол. Олевско, Лопатичскую лесную дачу, хут. Задеревье, д. Воняче, х-ра Перелысянка, х-ра Бутыха, часть х-ров Помери, хут. Криницы, Кленовскую лесную дачу (имение Сев. Бельчаки), д. Кленовая, д. Рудня-Кленовая, д. Песковка, д. Перевезня, д. Шопы (что на восточном берегу р. Перевезня); на стороне П. Р.: д. Будки-Сновидовичские, часть Долгосельской лесной дачи, д. Дерь, д. Кисорици, Кисоричскую лесную дачу, д. Окопы, д. Нетреба, Карпиловскую лесную дачу, д. Сивки, часть х-ров Помери, д. Новая Гута, д. Корыстьская-Гута, д. Мышаковка, д. Березовка, д. Млынок и д. Шопы (что на западном берегу р. Перевезня).

По р. Корчик и вдоль нее от р. Случ-Вольинский до м. Корец, на протяжении 30 кłм.

(пограничные столбы от № 1499 до № 1552)

Госграница у устья р. Перевезня (у д. Шопы — столб № 1499) пересекает р. Случ-Вольинский и следует в общем направлении на юг на протяжении 3½ кłм. и восточнее р. Корчик до 1½ кłм.; западнее д. Мухаров (у столба № 1503) граница выходит на р. Корчик и следует по середине главного ее русла на юг на протяжении 12 кłм. до пункта в 1¾ кłм. в сев.-вост. от моста в д. Кобылье (у столба № 1527), где граница отходит от реки, идя 2 кłм. на юг и 3 кłм. на запад, обходя х-ра д. Кобылье; затем выходит вновь на р. Корчик в 1½ кłм. юго-зап. моста в д. Кобылье (севернее столба № 1534); от последнего пункта граница вновь следует по главному руслу р. Корчик в общем южном направлении на протяжении 8 кłм. до пункта в ½ кłм. восточнее Корецкого сахарного завода, где она отходит от реки на юго-восток.

Granica przecina przy w. Storożew tamę i pozostawia:

po stronie R. P.: wyspę na południe od młyna we wsi Storożew (przy sł. Nr. 1521); dwie wyspy w odległości $1\frac{1}{4}$ klm na południe od tegoż młyna (przy sł. Nr. 1523);

po stronie Z. S. R. R.: wyspę na południe o 1 klm od młyna przy w. Storożew (sł. Nr. 1522); wyspę na południe od tegoż młyna w odległości 2 klm (między sł. Nr. 1524 — 1525); wyspę w odległości 1 klm na południe od w. Kobyle (między sł. Nr. 1535 — 1536).

Przynależność reszty drobnych wysp określa się kierunkiem środka głównego koryta rzeki.

Od rz. Korczyk przy m. Korzec do rz. Wilja przy m. Ostróg na przestrzeni 112 klm

(słupy graniczne od Nr. 1552 do Nr. 1731).

Gran. państw. od punktu na rz. Korczyk, leżącego w odległości $\frac{1}{2}$ klm od cukrowni Korzeckiej (sł. Nr. 1552), biegnie w kierunku połudn.-wsch. z małymi skrętami na przestrzeni 8 klm, przecinając szosę Równe - Zwiahel w odległości 1 klm na wschód od cukrowni Korzeckiej (sł. Nr. 1555) w odległości $1\frac{1}{4}$ klm na północ od w. Kosiniów (sł. Nr. 1565) biegnie na zachód na przestrzeni $7\frac{1}{4}$ klm do punktu w odległości 2 klm na wschód od w. Trościaniec (sł. Nr. 1576); następnie idzie naogół w kierunku północnym na przestrzeni $5\frac{1}{2}$ klm, tworząc ostre skręty na wschód i przechodząc na wschód, od w. Babin na rz. Korczyk (sł. Nr. 1584), skąd idzie 9 klm częściowo na zachód, częściowo na połudn.-zach. do strumienia Marucha (sł. Nr. 1598), przechodząc około 2 klm rz. Korczyk (naprzeciwko w. Babin między sł. Nr. 1584 — 1587); następnie biegnie naogół w kierunku zachodnim do chut. Mokrzec, leżących o 3 klm na poł.-zach. od w. Majków (sł. Nr. 1641), przechodząc pierwsze $4\frac{1}{2}$ klm rz. Maruchą (między sł. Nr. 1598 — 1603) i robiąc kilka ostrych zakrętów na północ i na południe wzdłuż granic przylegających osiedli.

Od rejonu chutorów Mokrzec gran. biegnie w kierunku połudn. na przestrzeni $5\frac{1}{2}$ klm, następnie robi występ na wschód w kierunku w. Narajówka długości 2 klm, i szerokości 1 klm, później idzie 2 klm, na zachód, skąd robi występ na północ długości $2\frac{1}{2}$ klm i szerokości 1 klm, tworząc między chutorami Mokrzec i w. Ułaszánówka (sł. Nr. 1643 — 1686) szereg ostrych załamań na północ, południe i wschód na przestrzeni 14 klm.

Dalej od w. Ułaszánówka gran. państw. biegnie naogół w kierunku połudn.-zach. na przestrzeni 23 klm do punktu o $\frac{1}{2}$ klm na południe od mostu na szosie Ostróg-Sołowje przez rz. Horyń (sł. Nr. 1721), robiąc kilka skrętów i przecinając linję kol. Równe-Szepetówka w odległości $8\frac{1}{2}$ klm na wschód od st. Mohylany (sł. Nr. 1709) i 4 klm na zachód od st. kol. Krzywiny; szosę Ostróg-Krzywin przy w. Sołowje (sł. Nr. 1720) i rz. Horyń na południe od w. Sołowje (sł. Nr. 1721).

Od punktu na południe od mostu na szosie Ostróg-Sołowje (sł. Nr. 1721), granica biegnie 2 klm na południe (sł. Nr. 1726), następnie $1\frac{1}{2}$ klm na zachód, na południe od przedmieścia Kaukaz (do sł.

Граница пересекает у с. Сторожево плотину и оставляет —

на стороне С. С. С. Р.: остров южнее на 1 кlm. мельницы, что у с. Сторожево (южнее столба № 1522); остров южнее той же мельницы на 2 кlm. (между столб. №№ 1524 — 1525); остров в 1 кlm. южнее моста у д. Кобылье (между столб. №№ 1535—1536);

на стороне П. Р.: остров южнее мельницы в с. Сторожево (у столба № 1521); два острова в $1\frac{1}{4}$ кlm. южнее той же мельницы (у столба № 1523).

Принадлежность остальных мелких островов определяется направлением середины главного русла реки.

От р. Корчик у м. Корец до р. Вилии у г. Острог, на протяжении 112 кlm.

(пограничные столбы от № 1552 до № 1731).

Госграница от пункта на р. Корчик, что в $\frac{1}{2}$ кlm. восточнее Корецкого сахарного завода (столб № 1552) следует в юго-восточном направлении с небольшими изгибами на протяжении 8 кlm., пересекая шоссе Новоград-Волыньск-Ровно в 1 кlm. к востоку от Корецкого сахарного завода (столб № 1555); в $1\frac{3}{4}$ кlm. севернее фл. Косинев (столб № 1565) идет на запад на протяжении $7\frac{3}{4}$ кlm. до пункта, что в 2 кlm. вост. д. Тростинец (столб № 1576); далее следует в общем направлении на север на протяжении $5\frac{1}{2}$ кlm., делая резкие изгибы на восток и выходя к востоку от д. Бабин на р. Корчик (столб № 1584), откуда идет 9 кlm. частью на запад, частью на юго-запад до ручья Маруха (столб № 1598), проходя около 2 кlm. по р. Корчик (против д. Бабин — между столб. №№ 1584 — 1587); далее следует в общем западном направлении на х-ра Мокрец, что в 3 кlm. на юго-запад от д. Майково (столб № 1641), проходя первые $4\frac{1}{2}$ кlm. по р. Маруха (между столб. №№ 1598—1603), и делая несколько резких изгибов на север и на юг по границам угодий прилегающих населенных пунктов.

От района хут. Мокрец госграница идет в южном направлении на протяжении $5\frac{1}{2}$ кlm., делая выступ на восток в направлении д. Нараевка длиной 2 кlm. и шириной в 1 кlm.; затем следует 2 кlm. на запад, откуда делает выступ на север длиной в $2\frac{1}{2}$ кlm. и шириной в 1 кlm., образуя между хут. Мокрец и д. Улашановка (столбы за №№ 1643 — 1686) ряд резких изломов на север, юг и восток на протяжении 14 кlm.

Далее от д. Улашановка госграница следует в общем направлении на юго-запад на протяжении 23 кlm. до пункта в $\frac{1}{2}$ кlm. южнее моста, что на дороге Острог-Соловье через р. Горынь (столб № 1721) делая несколько изгибов и пересекая жел. дорогу Шепетовка - Ровно в 4 кlm. к западу от ст. жел. дор. Кривин и в $8\frac{1}{2}$ кlm. к востоку от ст. жел. дор. Могиляны (ст. № 1709); шоссе Кривин-Острог у д. Соловье (столб № 1720) и р. Горынь южнее д. Соловье (столб № 1721).

От пункта, что южнее моста на шоссе Острог-Соловье (столб № 1721), граница следует 2 кlm. на юг (столб № 1726), затем $1\frac{1}{2}$ кlm. на запад южнее предместья Кавказ (до столба № 1728),

Nr. 1728), dalej biegnie na półn.-zach. na przestrzeni 2½ klm do rz. Wilja, na którą przechodzi w odległości 1½ klm na zachód od mostu przez rz. Wilję w m. Ostróg i ¾ klm na północ od w. Słobódka (sł. Nr. 1731), obejmując ze wschodu, południa i zachodu przedmieścia Ostrogu Nowe-Miasto i Kaukaz pozostawiając:

po stronie R. P.: m. Korzec, chutory Staro-Korzeckie, chut. Malewski, w. Babin, w. Bohdanówka, w. Czernica, w. Kryłów, chut. Marjanówka, w. Paszuki, chut. Lidawka, chut. Woronówka, w. Majków, chutory Mokrzec, chut. Borszczówka, chut. Kuraż, chut. Kurażska Poręba, kol. Fryderland, kol. Kurażska-Poręba, chut. Dąbrowka, chut. Baranówka, kol. i chut. Marjanówka, w. Moszczanica, w. Bodówka, w. Wilbowno, m. Ostróg i przedmieście Kuraż;

po stronie Z. S. R. R.: w. Szczytnia, w. Połczyn, w. W. Śr. i M. Deraźnia, w. Kosyniew, w. Mucharów, w. Trościaniec, w. Tatarszczyzna, w. Poddupce, w. Pieczywody, m. Kilikijew, w. Klepacze, w. Dołżek, w. W. Sknit, w. Narajówka, chut. Narajowskie, w. Choniakowo, w. Ułaszánówka, chut. Choniakowskie Poręby, chut. Hołoweńskie Poręby, kol. Dziadowa Góra, kol. Moszczanówka, w. Krzywín, w. Nietyszyn, w. Sołoweje i w. Czarnewody.

Rz. Wilja od m. Ostróg do w. Chodaki, na przestrzeni 34 klm

(słupy graniczne od Nr. 1731 do 1764).

Gran. państw. biegnie głównym korytem rz. Wilja naogół w kierunku połudn.-zach. na przestrzeni 29 klm, nie dochodząc ½ klm do mostu przy w. Zinki (sł. Nr. 1761) granica oddala się na półn.-zach. od rzeki, tworząc występ długości i szerokości 1 klm; o ¾ klm na połudn.-zach. od mostu przy w. Zinki przechodzi znowu na rzekę (sł. Nr. 1764); później na przestrzeni ¾ klm oddala się na południe od rzeki, na którą przechodzi znowu przy w. Chodaki (sł. Nr. 1767), przecinając:

most przy w. Słobódka (przy sł. Nr. 1732); groblę na drodze Międzyrzecze-Kuniew przy w. Kamionka (przy sł. Nr. 1740), dwie groble i śluzy przy m. Kuniew (jedna przy sł. Nr. 1746, druga w odległości ½ klm na północ. Młyn po stronie Z. S. R. R.); tamę na północ od w. Dołoczje (między sł. Nr. 1750 i 1751. Młyn po stronie Z. S. R. R.), most między w. Wilja i w. Zarzeczje (przy sł. Nr. 1755);

pozostawiając:

po stronie R. P.: wyspę przy m. Międzyrzecze (między sł. Nr. 1733 — 1734); wyspę na północ od kol. Antonówka (między sł. Nr. 1742 — 1743); wyspę przy w. Wilja koło gorzelni (między sł. Nr. 1756 — 1757); wyspę na północ od w. Zinki (przy sł. Nr. 1761);

po stronie Z. S. R. R.: wyspę przy w. Słobódka (między sł. Nr. 1732 — 1733); wyspę naprzeciwko m. Kuniew (ze sł. Nr. 1747); wyspę na północ od grobli przy w. Wilja (między sł. Nr. 1756 — 1757).

потом идет на северо-запад на протяжении 2½ кlm. до р. Вилия, на которую выходит в 1½ кlm. западнее моста р. Вилию в г. Остроге и в ¾ кlm. севернее от д. Слободка (столб № 1731, огибая с востока, юга и запада предместья г. Острога-Новое-Место и Кавказ и оставляя —

на стороне С. С. С. Р.: д. Щитня, д. Полчин, д. д. Большая, Средняя и Малая Деражня, д. Косинев, д. Мухарев, д. Тростинец, д. Татарщина, д. Поддубцы, д. Печиводы, м. Киликиев, д. Клепачи, д. Должок, д. Большой Скнит, д. Нараевка, х-ра Нараевские, д. Хоняково, д. Улашановка, х-ра Хоняковский Поруб, хут. Головелский Поруб, кол. Дедова Гора, кол. Мощановка, д. Кривинь, д. Нетишин, д. Соловье и д. Черноводы;

на стороне П. Р. м. Корец, х-ра Старо-Корецкие, хут. Малевский, д. Бабин, д. Богдановка, д. Черницы, д. Крылов, х-ра Марьяновка, д. Пашуки, х-ра Лидавка, х-ра Вороновка, д. Майков, хут. Мокрец, хут. Борщевка, хут. Кураж. хут. Куражский Поруб, кол. Фридерлянд, кол. Куражский Поруб, хут. Добровка, хут. Барановка, кол. Марьяновка, хут. Марьяновка, д. Мощаница, д. Бодовка, д. Вильбовно, г. Острог и предместье Кавказ.

По р. Вилия от г. Острог до д. Ходаки, на протяжении 34 кlm.

(пограничные столбы от № 1731 до № 1764).

Госграница идет по главному руслу р. Вилии в общем юго-западном направлении на протяжении 29 кlm.; не доходя ½ кlm. до моста у р. Зиньки (столб № 1761), граница отходит на северо-запад от реки, образуя выступ длиной и шириной в 1 кlm.; в ¾ кlm. юго-западнее моста у д. Зиньки она выходит опять на реку (столб № 1764); затем, на протяжении ¾ кlm., отходит на юг от реки, на которую вновь выходит у д. Ходаки (столб № 1767) и пересекает:

мост у д. Слободка (у столба № 1732); плотину на дороге Кунев-Менжиричи у д. Каменка (у столба 1740); две плотины и шлюзы у м. Кунев (одна у столба № 1746, вторая — на ½ кlm. севернее; мельница — на стороне С. С. С. Р.); плотину на север от д. Долоче (между столб. №№ 1750—1751; мельница — на стороне С.С.С.Р.); мост между д. Заречье и д. Вилия (у столба № 1755); оставляя —

на стороне С. С. С. Р.: остров у д. Слободка (между столб. №№ 1732—1733); остров против м. Кунев (со столб. № 1747); остров севернее гати, что у д. Вилия (между столб. №№ 1756 — 1757);

на стороне П. Р.: остров у м. Менжиричи (между столб. №№ 1733—1734); остров севернее кол. Антоновка (между столб. №№ 1742—1743); остров у д. Вилия около винокуренного завода (между столб. №№ 1756—1757); остров севернее д. Зиньки (у столба № 1761).

Od rz. Wilja przy w. Chodaki do rz. Zbrucz, na przestrzeni 84 klm

(słupy graniczne od Nr. 1764 do Nr. 1861-a).

Gran. państw. od rz. Wilja biegnie na połudn. wsch. w kierunku w. Małe-Kaletyńce na przestrzeni 8 klm (sł. Nr. 1779), następnie ostro skręca na zachód i biegnie na przestrzeni 6 klm do punktu w odległości $2\frac{1}{4}$ klm na połudn.-zach. od cerkwi we wsi Bołożówka (sł. Nr. 1785), skąd biegnie naogół w kierunku południowym na przestrzeni 70 klm do rz. Zbrucz, robiąc szereg załamań na zachód i wschód, w zależności od granicy gruntów przylegających osiedli (z załamań najwybitniejsze w rejonie w. Sadki, Siwki, Szkrobotówka).

Na zachód od w. Wiązowiec granica na przestrzeni 3 klm przechodzi rz. Hołyń (sł. Nr. 1826 — 1829) i przecina:

przy w. Chodaki szosę Szumsk-Kuniew (przy sł. Nr. 1766 — 1767), linię kol. żel. Łanowce-Jambol w rejonie w. Pańkowce, w odległości $5\frac{1}{2}$ klm na zachód od st. Jampol (sł. Nr. 1825) i przechodzi na rz. Zbrucz na zachód od w. Szczęsnówka (sł. Nr. 1861a) pozostawiając:

po stronie R. P.: w. Chodaki, w. Bołożówka, f. Kanowiec, w. Sadki, dw. Obory, w. Szkrobotówka, w. Radoszówka, f. Niedźwiedziówka, w. Michałówka, w. Juśkowce, w. Hrybowa, w. Kozaczki, w. Ośniki, w. Mołocków, w. Białoziorka, chut. Dubina i chut. Cieplaków;

po stronie Z. S. R. R.: w. Zinki, w. M. i W. Borowica, w. Małe-Kaletyńce, w. Stefanówka, w. i f. Bajmaki, w. Liski, w. Siwki, w. Wołoskie, w. Lepiesówka, m. i st. kol. Jampol, w. Pańkowce, w. i f. Wiązowiec, w. Łysogórka, w. Krzywczyki, w. Niemierzyńce, w. Szebanno i w. Szczęsnówka.

Rz. Zbrucz od w. Szczęsnówka do ujścia rz. Zbrucz do rz. Dniestr, na przestrzeni 225 klm

(słupy graniczne od Nr. 1861-a do Nr. 2290).

Od przejścia na rz. Zbrucz przy w. Szczęsnówka (sł. Nr. 1861-a) gran. państw. biegnie w kierunku południowym rz. Zbrucz (stanowiącą kanał) na przestrzeni 5 klm do nasypu przy posterunku Palczyńskim i w. Palczyńce (przy sł. Nr. 1868), przechodząc zachodnią granicę gruntów w. Szczęsnówka; dalej od nasypu przy w. Palczyńce granica biegnie na połudn.-wsch. około $\frac{3}{4}$ klm sztucznym rowem i na wschód o 100 mtr od rz. Zbrucz (do sł. Nr. 1869); następnie biegnie rz. Zbrucz w kierunku połudn.-wsch. na przestrzeni około 3 klm do tamy przy w. Nowa Grobla, przecinając tę ostatnią o 40 mtr na półn.-zach. od śluzy (przy sł. Nr. 1872); dalej obejmuje w. Nowa Grobla z północy i zachodu na przestrzeni 1 klm biegnie skanalizowaną częścią rz. Zbrucz (między sł. Nr. 1873—1876); następnie idzie rz. Zbrucz 2 klm na południe (do sł. Nr. 1878), poczem skręca na zachód na przestrzeni 2 klm do źródła siarczanego przy w. Ożyhowce, między posterunkiem Ożyhowieckim a półwyspem Pryhorodok (sł. Nr. 1881), przechodząc korytem rzeki i środkiem stawu; dalej granica biegnie głównym korytem rz. Zbrucz naogół

От р. Вилия (у д. Ходаки) до р. Збруч, на протяжении 84 ккм.

(пограничные столбы от № 1764 до № 1861-а).

Госграница от р. Вилия следует на юго-восток в направлении на М. Колетынцы на протяжении 8 ккм. (столб № 1779); затем, резко поворачивает на запад и идет на протяжении 6 ккм. до пункта, что в $2\frac{1}{4}$ ккм. к юго-западу от церкви в с. Боложевка (столб № 1785); откуда следует в общем южном направлении на протяжении 70 ккм. до р. Збруч, делая ряд изломов на запад и восток в зависимости от границ угодий прилегающих населенных пунктов (из изломов наиболее значительные в районе д. Садки, д. Сивки, д. Шкробатовка).

Западнее д. Вязовцы граница на протяжении 3 ккм. проходит по р. Горынь (столбы №№ 1826—1829) и пересекает:

у д. Ходаки шоссе Шумск—Кунев (у столб. №№ 1766—1767); жел. дорогу Ямполь-Лановцы в районе д. Паньковцы в $5\frac{1}{2}$ ккм. к западу от ст. Ямполь (столб № 1825), и выходит на р. Збруч западнее д. Щасновка (столб № 1861-А), оставляя—

на стороне С. С. С. Р.: д. Зиньки, д. Большая и Малая Боровица, д. Малые Колетынцы, д. Степановка, д. и фл. Баймаки, д. Лиски, д. Сивки, д. Волоское, д. Лепесовка, м. и жел. дор. ст. Ямполь, д. Паньковцы, д. и фл. Вязовцы, д. Лисогорка, д. Кривчики, д. Немиринцы, д. Шебенно и д. Щасновка;

на стороне П. Р.: д. Ходаки, с. Боложевка, фл. Коновец, д. Садки, г. дв. Оборы, д. Шкробатовка, д. Радошевка, фл. Медведевка, д. Михайловка, д. Юськовцы, д. Грибово, д. Казачки, д. Осники, д. Молотыков, м. Белозерка, хут. Дубина и хут. Теплякова.

По р. Збруч от д. Щасновка до впадения реки Збруч в р. Дниestr, на протяжении 225 ккм.

(пограничные столбы от № 1861-а до № 2290).

От выхода на р. Збруч у д. Щасновка (столб № 1861-а) госграница следует в южном направлении по р. Збруч (представляющей собой канаву) на протяжении 5 ккм. до насыпи у поста Пальчинского и д. Пальчинцы (у столба № 1868), проходя по западной границе угодий д. Щасновка; далее, от насыпи у д. Пальчинцы граница следует на юго-восток около $\frac{3}{4}$ ккм. по искусственной канаве и к востоку до 100 метр. от р. Збруч (до столба № 1869); затем, идет по р. Збруч в юго-восточном направлении на протяжении около 3 ккм. до плотины у д. Новая Гребля, пересекая последнюю северо-западнее шлюзы на 40 метров (у столба № 1872); далее обходит д. Новая Гребля с севера и запада на протяжении 1 ккм. по канализованной части р. Збруч (между столб. №№ 1873—1876); затем, следует по р. Збруч на 2 ккм. на юг (до столба № 1878), после чего поворачивает на запад на протяжении 2 ккм. до серного ключа у м. Ожиговцы, между кордоном Ожиговецким и полуостровом Пригородок (столб № 1881); проходя по руслу реки и по середине пруда; далее граница

w kierunku południowym, na przestrzeni 17 klm do nasypu przy m. Wołoczyska (sł. Nr. 1905), tworząc szereg ostrych załamań i oddalając się od rz. Zbrucz na wschód tylko na $\frac{1}{2}$ klm przy połudn. krańcu m. Ożyhowce (między sł. Nr. 1882 — 1884) i przecinając:

nasyp (była tamę) przy w. Sobolówka o 25 mtr na zachód od koryta rzeki (sł. Nr. 1885); nasyp (była tamę) przy w. Poczapińce o 40 mtr na zachód od koryta rzeki (sł. Nr. 1888); staw przy w. Wołczkowce na przestrzeni $\frac{1}{4}$ klm (między sł. Nr. 1893—1894); tamę młyńska przy w. Wołczkowce o 125 mtr na zachód od słuz młyńskich i o 60 metrów na wschód od regulacyjnego mostu (przy sł. Nr. 1894); nasyp (była tamę) przy m. Wołoczyska o 50 mtr na zachód od żywego koryta i o 70 mtr na połudn.-wsch. od mostu na tym samym nasypie (przy sł. Nr. 1905), pozostawiając:

po stronie R. P.: wyspę wschodnią naprzeciwko w. Dorofiejówka (między sł. Nr. 1899—1900);

po stronie Z. S. R. R.: trzy wyspy zachodnie naprzeciwko tejże wsi (między sł. Nr. 1899 — 1900).

Od nasypu przy w. Wołoczyska do m. Tarnoruda granica biegnie naogół w kierunku południowym głównym korytem rz. Zbrucz, oddalając się od niego naprzeciwko w. Orzechowiec około 350 mtr na wschód sztucznym rowem na $\frac{1}{2}$ klm (między sł. Nr. 1917 — 1918) i strumieniem Bolwaniec około 1 klm (między sł. Nr. 1918 — 1919); na półn. od m. Tarnoruda na przestrzeni $\frac{1}{2}$ klm i o 300 mtr na wschód od rz. Zbrucz (między sł. Nr. 1928 — 1929) i przecinając:

Staw na półn.-zach. od m. Tarnoruda na przestrzeni 1 klm (między sł. Nr. 1929—1930); most kolejowy na linii Tarnopol-Płoskirów, przechodząc jego środkiem i pozostawiając po stronie Z. S. R. R. trzy wyspy naprzeciwko m. Wołoczyska (na połudn. od sł. Nr. 1905).

Od słuz przy m. Tarnoruda do rz. Dniestr granica biegnie naogół w kierunku południowym środkiem głównego koryta rz. Zbrucz na przestrzeni 185 klm (od sł. Nr. 1930 — 2290), posiadając bardzo kręty przebieg i przychodząc na wschodni brzeg rzeki naprzeciwko w. Nowosiółka na przestrzeni 1,7 klm i 450 mtr od koryta rzeki (między sł. Nr. 2203 — 2208) i przecinając:

słuzę przy m. Tarnoruda Polska — Tarnoruda Ukrainiska (przy sł. Nr. 1930); tamę przy w. Zajączki (przy sł. Nr. 1945); słuzę przy posterunku m. Satanowo (przy sł. Nr. 1983); zrujnowany most kolejowy przy m. Husiatyn na linii Kopyczyńce-Płoskirów (przy sł. Nr. 2034); most drewniany na szosie Kopyczyńce - Płoskirów (przy sł. Nr. 2038); tamę i młyn przy w. Bondarówka (przy sł. Nr. 2047); tamę kamienną i most drewniany przy w. Szydłowce (między sł. Nr. 2058 — 2059); tamę kamienną naprzeciwko w. Zielona (przy sł. Nr. 2074); tamę kamienną naprzeciwko m. Skala (przy sł. Nr. 2121); zrujnowany most drewniany na szosie Skala-Kamieniec Pod. (przy sł. Nr. 2123); tamę kamienną na południe od tego mostu (przy sł. Nr. 2124); tamę kamienną przy w. Pialniczany (przy sł. Nr. 2131); tamę kamienną przy posterunku we w. Bereżanka (przy sł. Nr. 2140); tamę naprzeciwko w. Podilipie (przy sł.

идет по главному руслу р. Збруч в общем направлении на юг на протяжении 17 ккм. до насыпи у м. Волочиск (столб № 1905), делая ряд крутых извилин и отходя от р. Збруч к востоку лишь на $\frac{1}{2}$ ккм. у южной оконечности м. Ожиговицы (между столб. №№ 1882—1884) и пересекая:

насыпь (быв. плотины) у д. Соболевка в 25 метрах западнее русла реки (столб № 1885); насыпь (быв. плотины) у д. Почапинцы в 40 метрах западнее русла реки (столб № 1888); пруд у с. Волчковцы на протяжении $\frac{3}{4}$ ккм. (между столб. № 1893—1894); мельничную плотину у с. Волчковцы, западнее мельничных шлюзов на 125 метров и восточнее регулирующего моста на 60 метр. (у столба № 1894); насыпь (быв. плотины) у м. Волочиск на 50 метров западнее живого русла реки и на 70 метров юго-восточнее моста на той-же насыпи (у столба № 1905), оставляя —

на стороне С. С. С. Р.: три западных острова против д. Дорофеевка (между столб. №№ 1899—1900);

на стороне П. Р.: восточный остров против той-же деревни (между столб. №№ 1899—1900).

От насыпи у м. Волочиск до м. Тарноруда граница следует в общем направлении на юг по главному руслу р. Збруч, отходя от него: против д. Ореховцы на восток до 350 метров по искусственной канаве длиною в $\frac{1}{2}$ ккм. (между столб. №№ 1917—1918) и по ручью Болванец около 1 ккм. (между столб. №№ 1918—1919); севернее м. Тарноруда, на протяжении $\frac{1}{2}$ ккм. и восточнее р. Збруч на 300 метров (между столб. №№ 1928—1929) и пересекая: пруд сев.-зап. от м. Тарноруда на протяжении 1 ккм. (между столб. №№ 1929—1930); жел. дор. мост на линии Проскуров-Тарнополь по его середине и оставляя на стороне С. С. С. Р. три острова против м. Волочиск (южнее столба № 1905).

От шлюзы у м. Тарноруда до р. Днестра госграница следует в общем направлении на юг, по середине главного русла р. Збруч, на протяжении 185 ккм. (от столба № 1930 до № 2290), имея весьма извилистое начертание и переходя на восточный берег реки против д. Новоселки на протяжении 1,7 ккм. и в 450 метрах от русла реки (между столб. №№ 2203—2208) и пересекая:

шлюзу у м. Тарноруда—Украинская и Польская (у столба № 1930); плотину у деревни Заюнчики (у столба № 1945); шлюзу у кордона в м. Сатаново (у столба № 1983); разрушенный жел. дор. мост у м. Гусятин на линии Проскуров-Копычинцы (у столба № 2034); деревянный мост на шоссе Проскуров-Копычинцы (у столба № 2038); плотину и мельницу у д. Беднарровка (у столба № 2047); каменную плотину и деревянный мост у д. Шидловцы (между столб. №№ 2058—2059); каменную плотину против д. Зеленая (у столба № 2074); каменную плотину против м. Скала (у столба № 2121); разрушенный деревянный мост на шоссе Каменец-Подольск-Скала (у столба № 2123); каменную плотину южнее этого моста (у столба № 2124); каменную плотину у д. Пятничаны (у столба № 2131); каменную плотину у кордона Бережанского (у столба № 2140); плотину против д. Подфи-

Nr. 2158); tamę przy posterunku we w. Niewierówka (sł. Nr. 2179); tamę kamienną na północ od w. Miłowce (przy sł. Nr. 2225); tamę kamienną przy w. Kudryńce (przy sł. Nr. 2238); tamę kamienną na półn. od w. Laszkowica (przy sł. Nr. 2281); tamę kamienną naprzeciwko w. Laszkowica (przy sł. Nr. 2286); zrujnowany most szosowy i niedobudowany most kolejowy przy w. Isakowce (przy sł. Nr. 2289), pozosta w i a j ą c :

po stronie R. P.: wszystkie wyspy naprzeciwko w. Łuka Mała (między sł. Nr. 1945 — 1947); środkową wyspę na południe od posterunku we w. Satanówka (między sł. Nr. 1978 — 1979); wszystkie wyspy naprzeciwko posterunku we w. Kręciłów z wyjątkiem części dużej wyspy, pozostałej po stronie Z. S. R. R. (przy sł. Nr. 1993); pięć wysp naprzeciwko gruntów w. Olchowczyk (między sł. Nr. 2026—2031); wyspę naprzeciwko m. Husiatyn Polski (ze sł. Nr. 2040); wyspę naprzeciwko dw. Bednarówka przy sł. Nr. 2050); wszystkie wyspy naprzeciwko w. Szydłowiec Ukrainkie i jej gruntów (między sł. Nr. 2058—2068); wyspę i młyn przy w. Zielona (przy sł. Nr. 2074); wyspę zachodnią naprzeciwko w. Siekierzyńce (ze sł. Nr. 2090 — 2091); wyspę na wschód od m. Zbrzyż (ze sł. Nr. 2101); wyspę naprzeciwko w. Zabińce (przy sł. Nr. 2110); wyspę i młyn naprzeciwko m. Skąła (ze sł. Nr. 2121); wyspę na południe od w. Bereżanka (ze sł. Nr. 2142); wyspę naprzeciwko w. Trójca (przy sł. Nr. 2144); wyspę naprzeciwko w. Podfilipie (na półn. od sł. Nr. 2157); wszystkie wyspy naprzeciwko w. Wierzbówka (między sł. Nr. 2161 — 2165); wyspę naprzeciwko w. Niwra (ze sł. Nr. 2180—2182); wyspę przy w. Szustowce (przy sł. Nr. 2192); wyspę na południe od w. Szustowce (przy sł. Nr. 2200); dwie wyspy zachodnie naprzeciwko w. Kudryńce (między sł. Nr. 2238 — 2239); wyspę naprzeciwko w. Kudryńce (ze sł. Nr. 2240); wyspę na wschód od w. Kudryńce (między sł. Nr. 2242—2243); wyspę naprzeciwko gruntów w. Wojtkówce (między sł. Nr. 2260 — 2261); wyspę naprzeciwko m. Okopy (między sł. Nr. 2278 — 2279); wyspę naprzeciwko m. Okopy (ze sł. Nr. 2287);

po stronie Z. S. R. R.: wszystkie wyspy naprzeciwko w. Postołówka (przy sł. Nr. 1941); wyspę naprzeciwko posterunku Kurowskiego (ze sł. Nr. 1960); wyspę na północ od w. Martynkowce (przy sł. Nr. 1965); dwie skrajne wyspy na południe od posterunku we w. Satanówka (między sł. Nr. 1978 — 1979); dwie wyspy naprzeciwko m. Satanow (ze sł. Nr. 1983); część dużej wyspy naprzeciwko posterunku we w. Kręciłów (przy sł. Nr. 1993); wyspę naprzeciwko posterunku Hoheniszczów (między sł. Nr. 2018 — 2019); wyspę naprzeciwko gruntów w. Kuźminczyk (przy sł. Nr. 2031); wyspę na południe od m. Husiatyn (ze sł. Nr. 2041 i 2042); wyspę na północ od w. Siekierzyńce (przy sł. Nr. 2086); wyspę wschodnią naprzeciwko w. Siekierzyńce (ze sł. Nr. 2090 — 2091); wyspę naprzeciwko m. Skąła (przy sł. Nr. 2115); wszystkie wyspy na południe od komory Bukowskiej (między sł. Nr. 2124 — 2126); wyspę przy w. Bereżanka (przy sł. Nr. 2136); wyspę naprzeciwko w. Podfilipie (sł. Nr. 2158); trzy wyspy przy posterunku w. Niewierówka (przy sł. Nr. 2179); wyspę naprzeciwko w. Szustowce (przy sł. Nr. 2191); wyspę na południe od posterunku w. Szustowce (mię-

lipie (у столба № 2158); плотину у кордона Ниверского (у столба № 2179); каменную плотину сев. д. Милевцы (у столба № 2225); каменную плотину у д. Кудринцы (у столба № 2238); каменную плотину сев. д. Ляшковицы (у столба № 2281); каменную плотину против д. Ляшковицы (у столба № 2286); разрушенный шоссейный мост и недостроенный жел. дор. мост у д. Исаковцы (у столба № 2289), оставляя —

на стороне С. С. С. Р.: все острова против д. Постоловка (у столба № 1941); остров против кордона Куровского (со столбом № 1960); остров севернее д. Мартынковцы (у столба № 1965); два крайних острова южнее поста в д. Сатановка (между столб. №№ 1978—1979); два острова против кордона в м. Сатанов (со столб. № 1983); часть большого острова против кордона Кренциловского (у столба № 1993); остров против кордона Голенищевского (между столб. №№ 2018—2019); остров против земель д. Кузьминчики (у столба № 2031); остров южнее м. Гусятин (со столб. №№ 2041 и 2042); остров севернее д. Секиринцы (у столба № 2086); восточный остров против д. Секиринцы (со столб. №№ 2090 и 2091); остров против м. Скала (у столба № 2115); все острова южнее Гусьяковской таможни (между столб. №№ 2124—2126); остров у д. Бережанка (у столба № 2136); остров против д. Подфилипье (столб № 2158); три острова у кордона Ниверского (у столба № 2179); остров против д. Шустовцы (у столба № 2191); остров южнее кордона Шустовцы (между столб. №№ 2195—2196); два острова севернее д. Милевцы (между столб. №№ 2224—2225); два острова южнее д. Милевцы (между столб. №№ 2229—2233); остров севернее д. Кудринцы (у столба № 2236); восточный остров против кордона Кудринецкого (между столб. №№ 2238—2239); остров против кордона Ластовецкого (севернее столба № 2254); все острова у д. Войтковцы (между столб. №№ 2267—2272); два острова у д. Ляшковицы (между столб. №№ 2280—2285);

на стороне П. Р.: все острова против д. Лука Малая (между столб. №№ 1945—1947); средний остров южнее поста в д. Сатановка (между столб. №№ 1978—1979); все острова против кордона Кренциловского, за исключением части большого острова отходящей к С. С. С. Р. (у столба № 1993); пять островов против земель д. Ольховчик (между столб. №№ 2026—2031); остров против м. Гусятин-польский (у столба № 2040); остров против г. дв. Беднарков (у столба № 2050); все острова против д. Шидловцы-украинские и ее земель (между столб. №№ 2058—2068); остров и мельницу у д. Зеленая (у столба № 2074); западный остров против д. Секиринцы (со столб. №№ 2090 и 2091); остров восточнее м. Збриж (со столб. № 2101); остров против д. Жабинцы (у столба № 2110); остров и мельницу против м. Скала (со столб. № 2121); остров южнее д. Бережанки (со столб. № 2142); остров против д. Троицы (у столба № 2144); остров против д. Подфилипье (севернее столба № 2157); все острова против д. Вербовка (между столб. №№ 2161—2165); остров против д. Нивра (со столб. №№ 2180—2182); остров у д. Шу-

dzy sł. Nr. 2195 — 2196); dwie wyspy na północ od w. Milowce (między sł. Nr. 2224—2225); dwie wyspy na południe od w. Milowce (między sł. Nr. 2229 — 2233); wyspę na północ od w. Kudryńce (przy sł. Nr. 2236); wschodnią wyspę naprzeciwko posterunku Kudryńce (między sł. Nr. 2238 — 2239); wyspę naprzeciwko posterunku Łastowce (na północ od sł. Nr. 2254); wszystkie wyspy przy w. Wojtkowce (między sł. Nr. 2167 — 2272); dwie wyspy przy w. Łaskowica (między sł. Nr. 2280 — 2285).

Przynależność państwowa reszty drobnych wysp określa się kierunkiem środka głównego koryta rzeki Zbrucz.

Granica państwowa na rz. Zbrucz w północnej swej części od górnego biegu do m. Tarnoruda częściowo pokrywa się z byłą granicą rosyjsko-austriacką, na reszcie zaś swego przebiegu zdąża żywym prądem głównego koryta rz. Zbrucz (z wyjątkiem rejonu w. Nowosiółka).

UWAGA: Przebieg granicy państwowej w terenie oznaczono dwoma rzędami słupów drewnianych z odpowiednimi godłami państwowymi i ogólną numeracją ich od rz. Rosicy do rz. Dniestru; na suchych odcinkach odległość między słupami wynosi 5 mtr; idealna linia granicy przebiega pośrodku tego pięciometrowego pasa; na rzekach słupy graniczne postawione są na obydwóch brzegach; właściwa granica przechodzi na rzekach żeglownych i spławnych nurtem głównego koryta, na nieżeglownych i niespławnych — środkiem głównego koryta.

ZAŁĄCZNIKI:

1. Protokoły posiedzeń plenarnych M. K. Gr. Nr. Nr. 8, 14, 21, 26, 30, 33, 39, 40, 47, 54, 62, 64 z odpowiednimi załącznikami (protokołami terytorjalno-technicznej podkomisji M. K. Gr. z mapami i planami).

2. Szkic schematyczny przebiegu granicy państwowej w skali 1 : 50.000 (granicę oznaczoną linią czerwoną).

3. Szkice połowe i plany (granica oznaczona czarną linią przerywaną); na odcinku rz. Rosica—rz. Zbrucz w skali 1 : 2.000 — 892 egzemplarze (R. P.) i 906 egzemplarzy (Z. S. R. R.);

na odcinku rz. Zbrucz — ze strony R. P. — 159 szkiców w skali 1 : 2.000 spoantografowanych z planów rosyjsko-austriackiej komisji 1902—1905 r. oraz 24 oryginalne egzemplarze na zmienionych odcinkach — ze strony Z. S. R. R. — 86 planów w skali 1 : 5.000 rosyjsko-austriackiej komisji 1902 — 1905 r. i 24 szkice w skali 1 : 2.000 na zmienionych odcinkach.

4. Opis topograficzny (katalog) granicy na 511 str. (R. P.) i 509 str. (Z. S. R. R.).

5. Protokoły słupów granicznych od Nr. 0 do Nr. 1868 włącznie i 34 protokoły ustawienia na rz. Zbrucz.

стовцы (у столба № 2192); остров южнее д. Шустовцы (у столба № 2200); два западных острова против д. Кудринцы (между столб. №№ 2238—2239); остров против д. Кудринцы (со столб. № 2240); остров восточнее д. Кудринцы (между столб. №№ 2242—2243); остров против земель д. Войтковцы (между столб. №№ 2260—2261); остров против м. Окопы (между столб. №№ 2278—2279); остров против м. Окопы (со столб. № 2287).

Государственная принадлежность прочих мелких островов определяется направлением середины главного русла р. Збруч.

Госграница по р. Збруч в северной своей части от верховья до м. Тарноруда частично совпадает с быв. Русско-Австрийской границей; на остальном протяжении проходит по живому течению главного русла р. Збруч (исключая района д. Новоселки).

ПРИМЕЧАНИЕ: прохождение государственной границы в натуре обозначено двумя рядами деревянных столбов с соответствующими государственными гербами и общей нумерацией их от р. Росица до р. Днестра; на сухих участках расстояние между погранстолбами пять метров; идеальная линия границы проходит по середине этой пятиметровой полосы; на реках погранстолбы поставлены на обоих берегах; истинная граница проходит — на судоходных и сплавных реках — по фарватеру главного русла; на несудоходных и несплавных — по середине главного русла.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1) Протоколы пленарных заседаний СПК за №№ 8, 14, 21, 26, 30, 33, 39, 40, 47, 54, 62, 64 с соответствующими приложениями (протоколами территориально-технической подкомиссии СПК, с планами и картами).

2) Ориентировочная схема в масштабе $1/50.000$ (граница обозначена красной чертой).

3) Полевые эскизы и планы (граница обозначена черным пунктиром):

на участке р. Росица — р. Збруч в масштабе $1/2.000$ — 906 экземпляров (СССР) и 892 экземпляра (ПР);

на участке р. Збруч: со стороны С. С. С. Р. — 86 планов в масштабе $1/5.000$ Рус.-Австр. Комиссии 1902 — 05 г. г. и 24 эскиза в масштабе $1/2.000$ на измененных участках; со стороны П. Р. — эскизы в масштабе $1/2.000$ — 159 экземпляров, спантографированных с планов Рус.-Австр. Ком. 1902 — 05 г. г. и 24 подлинных экземпляра на измененных участках.

4) Топографическое описание (каталог) границы на 509 стр. (С. С. С. Р.) и на 511 стр. (П. Р.).

5) Протоколы пограничных столбов от № 0 до № 1868 вкл. и 34 протокола установки столбов по р. Збруч.

UWAGA: Każda strona przy ostatecznym ogólnym protokole przedstawia swemu Rządowi własne materiały.

Protokół niniejszy sporządzony został w dwóch językach, polskim i rosyjskim, przyczem oba teksty mają wartość oryginału.

Przewodniczący Delegacji
Polskiej M. K. Gr.

(—) *L. Wasilewski*

31. VII. 1924 r.

Pieczęć okrągła z Godłem
Państw.: „Delegacja Polska Mieszanej Komisji Granicznej na Wschodzie”.

Przewodniczący Gran.
Delegacji Z. S. R. R.

(—) *T. Kostiajew*

31. VII. 1924 r.

Pieczęć okrągła z godłem
Z. S. R. R. „Delegacja Z. S. R. R. Mieszanej Komisji Granicznej.” Z. S. R. R. i Polski.

ZA ZGODNOŚĆ:

Sekretarz Delegacji Polskiej
Mieszanej Komisji Granicznej

(—) *A. Cybulski*

Załącznik Nr. 2.

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej z jednej i Rząd Związku Socjalistycznych Republik Rad z drugiej strony, celem ustalenia możliwie uproszczonego sposobu rozstrzygania zatargów o charakterze gospodarczo-obyczajowym, powstających na pograniczu, postanowiły zawrzeć odnośny Układ i wyznaczyły w tym celu jako swoich pełnomocników:

RZĄD RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ:

STANISŁAWA KĘTRZYŃSKIEGO, Pośła Nadzwyczajnego i Ministra Pełnomocnego Rzeczypospolitej Polskiej w Moskwie,

RZĄD ZWIĄZKU SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK RAD:

SIEMIONA ARAŁOWA, Członka Kolegium Komisarjatu Ludowego Spraw Zagranicznych,

wymienieni pełnomocnicy po wymianie swych pełnomocnictw, uznanych za wystarczające i sporządzone w należytej formie, zgodzili się na postanowienia następujące:

Par. 1.

Wszelkie wyniknąć mogące drobne zatargi i incydenty graniczne oraz zatargi graniczne o charakterze gospodarczym będą rozstrzygane na miejscu przez osoby, wyszczególnione w par. 2 niniejszego układu.

Do tej kategorii spraw należą w szczególności:

- a) poszczególne wypadki ostrzeliwania funkcjonariuszów straży granicznej oraz terytorjum Strony drugiej, o ile w ich wyniku nie było zabitych lub rannych oraz o ile nie spowodowały one strat materialnych;
- b) sprawy zwrotu mieszkańcom jednej Strony należącego do nich inwentarza żywego, zatrzymanego na terytorjum drugiej Strony, oraz sprawy odszkodowania za ewentualne straty;
- c) sprawy zwrotu mienia zabranego na terytorjum jednej Strony przez mieszkańców te-

ПРИМЕЧАНИЕ: Каждая сторона при окончательном общем протоколе представляет ответственному правительству свои материалы.

Настоящий протокол составлен на двух языках русском и польском и оба текста являются аутентичными.

Зам. Председателя
Делегации С. С. С. Р.

(М. П.) *Ф. Костлев*

31 июля 1924 г.

Председатель Польской
Делегации С. П. К.

(М. П.) *Л. Василевский*

31 июля 1924 г.

СОГЛАШЕНИЕ

между Польской Республикой, с одной стороны, и Союзом Советских Социалистических Республик, с другой стороны, о разрешении пограничных конфликтов, заключенное в г. Москве 3 августа 1925 года.

Правительство Польской Республики, с одной стороны, и Правительство Союза Советских Социалистических Республик, с другой — в целях установления упрощенного порядка разрешения возникающих на границе конфликтов хозяйственно-бытового характера, решили заключить соответствующее соглашение, для чего уполномочили:

ПРАВИТЕЛЬСТВО ПОЛЬСКОЙ РЕСПУБЛИКИ:

Станислава КЕНТЖИНСКОГО, Чрезвычайного Посланника и Полномочного Министра Польской Республики в Москве;

ПРАВИТЕЛЬСТВО СОЮЗА СОВЕТСКИХ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ РЕСПУБЛИК:

Семена Ивановича АРАЛОВА, Члена Коллегии Народного Комиссариата по Иностранным Делам.

Означенные уполномоченные по взаимном пред-
явлении своих полномочий, признанных достаточными и составленными в надлежащей форме, согласились о нижеследующем:

§ 1.

Все могущие возникнуть мелкие пограничные конфликты и инциденты, а также пограничные конфликты хозяйственного характера должны быть разрешаемы на месте лицами, поименованными в § 2 настоящего соглашения.

К этой категории вопросов в особенности относятся:

- a) единичные случаи обстреливания лиц пограничной охраны, а также территории другой стороны, поскольку в результате их не оказалось ни убитых, ни раненых и ими не было вызвано материальных потерь;
- b) о возвращении жителям одной стороны принадлежащего им скота, задержанного на территории другой стороны, а также о возмещении могущих иметь место убытков;
- в) о возвращении имущества, похищенного на территории одной стороны жителями

- rytorjum Strony drugiej, oraz sprawy odszkodowania za ewentualne straty;
- d) sprawy nieumyślnego przekraczania granicy przez ludność miejscową;
- e) sprawy nieumyślnego przekraczania granicy przez miejscową straż graniczną.

Par. 2.

Przedstawicielami miejscowych władz nadgranicznych, którym powierza się rozpatrywanie i rozstrzyganie zatargów i incydentów granicznych będą:

- a) ze strony Rzeczypospolitej Polskiej — starostowie odnośnych powiatów nadgranicznych, ze strony Związku Socjalistycznych Republik Rad — naczelnicy odnośnych oddziałów nadgranicznych Państwowego Urzędu Politycznego;
- b) pełnomocnicy osób, wymienionych w p. a. Liczba oraz miejsce pobytu pełnomocników, przewidzianych w p. b. będą ustalone w drodze porozumienia między przedstawicielami, wymienionymi w p. a.

Par. 3.

Zatargi i incydenty graniczne będą rozstrzygane na mocy porozumienia między przedstawicielami obu Stron, przewidzianymi w par. 2.

Uchwały sporządzane będą w dwu egzemplarzach oryginalnych, w językach urzędowych obu Stron w formie możliwie związanej.

Drobne zatargi i incydenty graniczne mogą być za obopólną zgodą Stron rozstrzygane również w drodze ustnej.

W razie nieosiągnięcia porozumienia, sprawy sporne będą przekazywane do rozstrzygnięcia władzom centralnym (Ministerstwu Spraw Zagranicznych, Komisariat Ludowy Spraw Zagranicznych) obu układających się Stron.

Par. 4.

Wymienieni w par. 2 przedstawiciele każdej ze Stron mają prawo przekazania podług własnego uznania każdego wynikłego zatargu lub incydentu swojej władzy centralnej (Ministerstwu Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej, Komisariat Ludowy Spraw Zagranicznych Związku Socjalistycznych Republik Rad). W podobnych wypadkach przedstawiciele Stron przeprowadzają jedynie dochodzenie w danej sprawie.

Par. 5.

Uchwały przedstawicieli będą obowiązujące dla obu Stron.

Uchwały dotyczące powrotu ludzi oraz zwrotu zwierząt i przedmiotów będą delimitywne.

Uchwały dotyczące odszkodowania za poniesione straty staną się prawomocnymi po zatwierdzeniu przez odnośne władze centralne obu układających się Stron (Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Komisariat Ludowy Spraw Zagranicznych), na których polecenie dokonywa się rozrachunek.

Par. 6.

Wymienione w p. a. par. 2. osoby wyznaczają dla rozstrzygnięcia zatargów granicznych na odnoś-

- drugiej strony, i o возмещении могущих иметь место убытков;
- г) неумышленный переход границы местным населением;
- д) неумышленный переход границы местной пограничной стражей.

§ 2.

Представителями местных пограничных властей, кои будут рассматривать и разрешать пограничные конфликты и инциденты, являются:

- а) со стороны Польской Республики — старосты соответствующих пограничных уездов, а со стороны Союза Советских Социалистических Республик — начальники соответствующих пограничных отрядов Государственного Политического Управления;
- б) уполномоченные лиц, поименованных в п. „а“.

Число и местопребывание уполномоченных, предусмотренных в п. „б“, устанавливается путем соглашения представителей, упомянутых в п. „а“.

§ 3.

Пограничные конфликты и инциденты разрешаются по соглашению представителей обеих сторон, предусмотренных в § 2.

Постановления составляются в двух подлинных экземплярах на государственных языках сторон в возможно краткой форме.

Мелкие конфликты по взаимному соглашению сторон могут быть разрешаемы также и устно.

В случае недостижения соглашения, спорные вопросы переносятся на разрешение центральных органов обеих Договаривающихся Сторон (Министерство Иностранных Дел, Народный Комиссариат по Иностранным Делам).

§ 4.

Упомянутые в § 2 представители той или другой стороны пользуются по собственному усмотрению правом передачи каждого возникающего пограничного конфликта или инцидента своей центральной власти (Министерство Иностранных Дел Польской Республики, Народный Комиссариат по Иностранным Делам Союза Советских Социалистических Республик). В этих случаях представители сторон производят лишь дознание по данному делу.

§ 5.

Постановления представителей являются обязательными для обеих сторон.

Постановления с возвращением людей, а равно животных и предметов являются окончательными.

Постановления о возвращении понесенных убытков приобретают законную силу после утверждения их соответствующими центральными властями (Министерство Иностранных Дел, Народный Комиссариат по Иностранным Делам) обеих Договаривающихся Сторон, по распоряжению которых и производится расчет.

§ 6.

Упомянутые в п. „а“ § 2 лица назначают для разрешения пограничных конфликтов на своих

nych swoich odcinkach punkty przechodnio-kontrolne, w których odbywać się będzie wymiana zawiadomień i korespondencji w sprawach zatargów i incydentów granicznych, jak również i wydawanie zatrzymywanych osób, zwierząt i przedmiotów.

Wymienionym w p. a. par. 2 osobom, jak również ich pełnomocnikom, przewidzianym w p. b. par. 2 przysługiwać będzie celem wykonywania czynności, objętych par. 1 i 3 prawo przekraczania granicy na podstawie dokumentów osobistych, zawiązanych przez odnośnych przedstawicieli Strony drugiej, przewidzianych w p. a. par. 2 niniejszego Układu.

Wymienione w p. a. par. 2 osoby uprawnione będą nadto do wydawania osobom poszkodowanym przepustek z terminem ważności na 12 godzin, dla jednokrotnego przekroczenia granicy państwowej w związku ze sprawami zatargów i incydentów granicznych, przewidzianych w par. 1 niniejszego Układu.

Przepustki te winny być zawiązane przez odnośnych przedstawicieli Strony drugiej.

Par. 7.

Spotkanie przedstawicieli obu Stron celem rozstrzygnięcia zatargów i incydentów granicznych odbywać się będzie w miejscach przez nich ustalonych lub oznaczonych na mocy wzajemnego porozumienia, na skutek wezwania wystosowanego przez jedną ze Stron. Odpowiedź Strony wezwanej winna nastąpić nie później, niż w przeciągu 7 dni od dnia doręczenia wezwania.

Par. 8.

Przedstawicielom każdej ze Stron, wymienionym w par. 2 niniejszego Układu, zapewniona będzie na czas pobytu ich na terytorjum Strony drugiej nieetykalność osobista. Wspomnianym osobom przysługiwać będzie prawo wolnego od cła przewozu produktów żywnościowych oraz przedmiotów niezbędnych dla wykonywania ich czynności (przyborów kancelaryjnych i t. p.) bagaż ten nie może jednak łącznie przewyższać wagi 30 kg i podlegać będzie rewizji władz celnych.

Osobom, przekraczającym granicę na podstawie postanowień ust. 3 par. 6 niniejszego Układu, przysługiwać będzie prawo wolnego od cła przewozu środków żywnościowych w ilości 5 kg.

Par. 9.

Każda ze Stron ponosi sama koszty przejazdu i pobytu swoich przedstawicieli na terytorjum drugiej Strony.

Każda ze Stron obowiązana jest udzielić na swoim terytorjum przedstawicielom drugiej Strony pomocy dla uzyskania niezbędnych środków komunikacji i pomieszczenia na czas wykonywania powierzonych im czynności.

Par. 10.

Terminy i miejsca pierwszego spotkania przedstawicieli Stron, wymienionych w p. a. par. 2 niniejszego Układu, celem zorganizowania prac na odnośnych odcinkach, będą ustalane w drodze wzajemnego porozumienia. Pierwsze spotkanie winno jednak nastąpić nie później, niż w miesiąc po wejściu w życie niniejszego Układu.

uczastkach переходно-контрольные пункты, на коих производится как обмен сообщений и писем по конфликтным вопросам, так и выдача задержанных лиц, животных и предметов.

Упомянутым в п. „а” в § 2 лицам, а равно уполномоченным их, предусмотренным в п. „б” § 2, предоставляется в целях выполнения функций, предусмотренных в §§ 1 и 3, право перехода границы на основании их личных документов, визированных соответствующими представителями другой стороны, предусмотренными в п. „а” § 2 настоящего Соглашения.

Кроме того, упомянутые в п. „а” § 2 лица имеют право выдавать потерпевшим гражданам краткосрочные пропуска, на срок 12 часов, для однократного перехода государственной границы в связи с разрешением конфликтов, упомянутых в § 1 настоящего Соглашения.

Эти пропуска должны быть визированы соответствующими представителями другой стороны.

§ 7.

Встреча представителей обеих сторон для разрешения пограничных конфликтов и инцидентов происходит в установленных или назначенных по обоюдному согласию пунктах, по вызову одной из сторон; ответ вызванной стороны должен поступить не позже 7 дней со дня вручения вызова.

§ 8.

Представителям той и другой стороны, упомянутым в § 2 настоящего Соглашения, гарантируется во время пребывания их на территории другой стороны личная неприкосновенность.

Указанные лица пользуются правом беспшлинного провоза продуктов питания и необходимых для работ предметов (канцелярских принадлежностей и пр.); однако, багаж этот не может превышать 30 килограммов и подлежит досмотру таможенными властями.

Лица, пропускаемые через границу в порядке абзаца 3 § 6 настоящего Соглашения, пользуются правом беспшлинного провоза продуктов питания в размере 5 килограммов.

§ 9.

Расходы по пребыванию и переезду на территории другой стороны своих представителей каждая из сторон несет самостоятельно.

Каждая из сторон обязана оказывать на своей территории представителям другой стороны содействие в получении необходимых средств передвижения и квартиры во время исполнения ими возложенных на них функций.

§ 10.

Сроки и место первой встречи представителей сторон, упомянутых в п. „а” § 2 настоящего Соглашения, для организации работ на своих участках, будут установлены по взаимному соглашению. Первая встреча должна, однако, иметь место не позже одного месяца после вступления в силу настоящего Соглашения.

Par. 11.

Układające się Strony zobowiązują się do wydania dla użytku swych władz odpowiednich instrukcyj wykonawczych do niniejszego Układu przed wejściem jego w życie.

Par. 12.

Układ niniejszy podlega zatwierdzeniu przez Rząd obu układających się Stron. Wymiana zawiadomień o dokonaniem zatwierdzeniu nastąpi nie później niż w miesiąc od dnia podpisania niniejszego Układu.

Układ niniejszy wchodzi w życie w miesiąc od dnia wymiany zawiadomień o dokonaniem zatwierdzeniu.

Par. 13.

Układ niniejszy traci moc obowiązującą po upływie trzech miesięcy, poczynwszy od dnia wypowiedzenia go przez jedną z układających się Stron.

Par. 14.

Układ niniejszy sporządzony zostaje w języku polskim i rosyjskim w dwu oryginałach. Przy interpretacji obydwu teksty uważane będą za autentyczne.

Na dowód czego pełnomocnicy obu układających się Stron własnoręcznie podpisali Układ niniejszy i opatrzyli go swemi pieczęciami.

Sporządzono i podpisano w Moskwie dnia 3 sierpnia tysiąc dziewięćset dwudziestego piątego roku.

L. S. (—) *Stanisław Kętrzyński*   L. S. (—) *Arałow*

Zaznajomiwszy się z powyższą Umową, Protokółem Końcowym oraz z załącznikami Nr. 1 i Nr. 2 do niej, uznaliśmy je i uznajemy za słuszne zarówno w całości jak i każde z postanowień w nich zawartych; oświadczamy, że są przyjęte, ratyfikowane i potwierdzone i przyrzekamy, że będą niezmiennie zachowywane.

Na dowód czego wydaliśmy Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej.
W Warszawie, dnia 25 lipca 1933 r.

L. S.

§ 11.

Договаривающиеся Стороны обязуются издать для своих властей соответствующие инструкции о порядке выполнения настоящего Соглашения еще до вступления его в силу.

§ 12.

Настоящее Соглашение подлежит утверждению правительствами обеих Договаривающихся Сторон. Обмен уведомлениями о состоявшемся утверждении должен наступить не позже как в месячный срок со дня подписания настоящего Соглашения.

Настоящее Соглашение входит в силу через месяц со дня обмена уведомлениями о состоявшемся утверждении.

§ 13.

Настоящее Соглашение теряет силу по истечении трех месяцев со дня уведомления одной из Договаривающихся Сторон об отказе от него.

§ 14.

Настоящее соглашение составлено на польском и русском языках в двух подлинных экземплярах. При толковании оба текста считаются autentичными.

В удостоверение сего уполномоченные обеих Договаривающихся Сторон собственноручно подписали настоящее Соглашение и скрепили его своими печатями.

Составлено и подписано в Москве 3 августа тысяча девятьсот двадцать пятого года.

(подп.) *Аралов*   (подп.) *Кентжинский*

(—) *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów:

(—) *J. Jędrzejewicz*

Minister Spraw Zagranicznych:

(—) *Beck*